

# RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1878. Andra Kammaren. N:o 60.

Onsdagen den 15 Maj.

Kl. 7 e. m.

§ 1.

Föredrogs Lag-Utskottets utlåtande N:o 40, i anledning af väckt motion rörande ändring i och, för vissa delar af Norrbottens län, upphäfvande af Kongl. förordningen den 29 Juni 1866, angående dispositionsrätten öfver skogen å sådana skattehemman, som uppkomma af nybyggen, hvilka hädanefter från Kronan upplätas, m. m.

*Om dispositionsrätten öfver skogen å vissa skattehemman.*

Uti gemensamt afgifven motion (N:o 77) hade ledamöterna af Andra Kammaren Herrar *A. Bäckström*, *Pehr Nilsson* i Vittjerf, *L. J. Fahlander*, *C. E. Hjelm* och *Joh. Grape* på anförda skäl föreslagit:

»det Riksdagen ville uti underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:ts nådiga förordning af den 29 Juni 1866 rörande dispositionsrätt till skogen å sådana skattehemman, som efter den tiden af nybyggen uppkommo, måtte derhän förändras, att § 5 upphäfves och i följd deraf i öfriga delar omarbetas;

att för de delar af Norrbottens län, der den så kallade Norrbottenslagen af den 29 September 1874 är gällande, ofvan berörda 1866 års nådiga förordning i sin helhet upphör att gälla;

samt att Kongl. skrifvelsen af samma år och dato till Kongl. Kammarkollegium, i hvad den rör dispositionsrätten till skogen å sådana skogslotter, som till full eganderätt åt enskilde af Kronan försålts, mot skogsränta, må för samma delar af Norrbottens län, der berörda Norrbottenslag gäller, icke vidare vara tillämplig.»

Utskottet hade, beträffande denna motion, hemställt:

»att motionen icke måtte af Riksdagen bifallas.»

Herr Bäckström anförde: Väl vetande att i sak intet kan vinnas, kan jag dock icke underlåta att uttala den öfvertygelsen, att de skäl Utskottet anført för afslag af motionen äro ohållbara.

Lag-Utskottet har sagt, att de skäl, som Rikets Ständer 1866 haft för i fråga varande förordnings utfärdande, ega ännu sin giltighet

*Om dispositionsrätten öfver skogen å vissa skattehemman.*  
(Forts.)

äfvén för de delar af Norrbottens län, der Norrbottenslagen af den 29 September 1874 är gällande.

Men då bland 1866 års Rikets Ständers motiv ingår, att med denna förordning afsågs upprättande af ett slags skattehemman, der hufvudändamålet vore »landets varaktiga uppodling», kan jag ej begripa, huru dermed skulle tillgå, då man på samma gång, för att bevara skogen, förbjuder all odling af skogsmark å nyhemman, der icke annat än skogsmark finnes, och som måste odlas, om några varaktiga hemman skola komma till stånd.

En föreskrift, som finnes i denna förordnings 5:te §, kan icke annat än verka lika med ett absolut förbud, ty enligt denna § skall hemmansegaren, derest han vill odla något af skogsmarken, först genom tvenne trovärdige män låta besigtiga den tillämnade odlings-trakten och taga deras intyg, huruvida den är tjenlig för odling, samt derefter på grund af detta intyg söka hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande få sig sin egen mark upplåten till odling, och — hvad än värre är — en fattig nybyggare, som ej kan för sin lifnäring lita på sitt jordbruk, helst under uppodlingen, skall ändock vid ansökningen uppgifva, inom hvilken tid odlingen skall vara färdig, hvilket dock gränsar till det omöjliga i hans ställning.

Men icke nog härmed. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande kan dock icke fästa afseende vid en sådan ansökning, utan föreskrifver på den sökandes bekostnad ny besigtning af kronobetjent. Och skulle då, efter denna procedur, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande finna skäl ansökningen bifalla, ja, då skall odlaren åläggas med vite att odlingen inom viss tid fullborda. Och då skall ock odlaren, vid äfventyr att eljest straffas som för skogsåverkan, låta utstämpla all å odlings-trakten växande skog, hvarpå följer 10 öres stämpelafgift sannolikt för hvar enda buske. Kan någon befängdare föreskrift finnas för en, som vill odla å sin egen skogsmark? Och kan sådan anordning tjena till uppodling af nyhemman eller finnes deri minsta rättvisa emot dessa slags hemmansegare, som lika väl som andra skola hetas ega skattemannarätt och lika med andra äro skattskyldige? Jag tror det icke.

I betänkandet N:o 39 hafva reservanterne i Lag-Utskottet framlagt ett lagförslag, som jag förmodar vara ämnadt att gälla för alla skogsegare, och uti hvars 1:sta §, så vidt jag förstår den, alla jordegare förbehållas rätt att sjelfve bestämma hvad de vilja uppodla eller använda till beteshage, trädgård och byggnadstomt af sin skog. Men månne icke de nu i fråga varande jordbrukarne böra hafva samma rätt? Nej, svara reservanterne jemte hela Utskottet i nästa betänkande, för dem, som skola åstadkomma landets varaktiga uppodling, gälla ännu de skäl, som 1866 års Regering och Riksdag uttalat för att betaga dem all rätt att, såsom andre frie jordbrukare, efter eget val och förmåga förmera sitt jordbruk af skogsmarken. Men hur skulle Sveriges jordbruk sett ut, om alla dess upptagare af skogsmarken och dess brukare sedan varit insvepte i sådan tvångströja? Jag frågar blott.

Hvad särskildt angår frågan, som beröres af den s. k. Norrbottenslagen, så torde, enligt mitt förmenande, Utskottets anförda skäl för afslag af motionen vara ännu mer ohållbara, ty det finnes redan en af Konung och Riksdag stiftad lag, som fullkomligt skyddar från ungskogens utödning, icke allenast af några få hemman, som med 1866 års förordning var afsedt, utan af alla skogar inom dess område.

*Om dispositionsrätten öfver skogen å vissa skattehemman.*

(Forts.)

Till bevis på detta må anföras af Skogsstyrelsens betänkande för 1876 sidan 30 följande:

»Råneå revier. — Ungskogens afverkning för utskeppning har med de föregående åren upphört.» »Luleå revier. — I följd af nådiga förordningen den 29 September 1874 hugges nu mera högst obetydligt undermåligt virke, hvarjemte försäljning af skogsskiften från hemman och byar nästan helt och hållet upphört.» »Piteå revier. — Nådiga förordningen af den 29 September 1874 till ungskogens fredande anses allmänt hafva varit till gagn för orten.»

Då nu således Norrbottenslagen redan under de 2:ne första åren af sin tillvaro utträttat just hvad 1866 års Kongl. förordning var ämnad att göra för några få hemmansskogar, så kan jag icke finna några skäl, hvarför denna Kongl. förordning skall vidare gälla för det område, der Norrbottenslagen gäller. Och då berörda 1866 års förordning är en hämsko för odling inom den omkrets, der den gäller, hvilket är hela Norrland och Dalarne, så vågar jag hemställa om afslag å Utskottets förslag och bifall till min med fleres motion.

Desse jordegare, som förvärfvat sin jord efter år 1866 och fått den likställd med annan skattejord, skulle då vara förhindrade att odla den såsom dem bäst synes, såvida de icke vilja underkasta sig alla de obehag som äro förenade med att derom göra ansökan hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, föranstalta syn m. m. Ofta nog blifva de tvungne att bränna upp en stor del af skogen, men i sådant fall blifva de straffade för skogsafverkning, äfven om det gäller blott en enda buske.

På de skäl jag nu anfört yrkar jag, som sagdt, afslag å Utskottets hemställan.

Herr Pehr Nilsson i Vittjerf: I likhet med den föregående talaren måste jag beklaga, att en sådan förordning som den, hvars upphäfvande nu är ifrågasatt, blifvit utfärdad i vårt land, och jag tror knappt, att man sett dess make i China. Denna förordning gör det nära nog omöjligt att anlägga något hemman, och äfven på redan anlagda inverkar den förstörande. Den paragraf uti förordningen, hvarom nu egentligen är fråga, lyder sålunda: »Vill egare af sådant skattehemman, hvarom ofvan sägs, för skogsmarks uppodling till åker eller äng, å hemmanet, utöfver husbehovet och det utsynade årshygget, fälla skog, skall han derom göra ansökning hos Konungens Befallningshafvande med bifogande af två trovärdige mäns intyg om odlingsmarkens läge, storlek, beskaffenhet, tjenlighet för

*Om dispositionsrätten öfver skogen å vissa skattehemman.*

(Forts.)

odling samt om den tid, som för odlingens fullbordande erfordras, och eger Konungens Befallningshafvande, der ytterligare besigtning anses nödig, låta sådan på sökandens bekostnad af vederbörande kronobetjent verkställas. Finner Konungens Befallningshafvande skäl att ansökningen bifalla, skall Konungens Befallningshafvande vid lämpligt vite förelägga sökanden viss tid för odlingens fullbordande, och må derefter den å marken växande skog, sedan den blifvit vederbörligen utstämplad, af hemmansegaren fritt fällas och användas (§ 5). Enahanda bestämmelser skola ock enligt Kongl. skrifvelsen till Kammarkollegium af samma dag gälla för enskild egare af sådan öfverloppsmark i Stora Kopparbergs och de norrländska länen, hvilken antingen blifvit med vissa hemman förenad utan skatteköpskilling, men med tillökning i hemmanens mantal och ränta, eller ock belagd med skogsränta och åt den högstbjudande under eganderätt försäld.» För närvarande är afgiften för utstämpling bestämd till 10 öre för hvarje träd och således äfven för hvarje liten buske. Men tror väl någon, att en sådan utgift icke är känbar för en fattig nybyggare eller hemmansbrukare? Detta jemte mycket annat anser jag utgöra för mig talande skäl att instämma med den föregående talaren i den förhoppning att Kammaren behjertar denna motion, som icke är af så liten vigt, som den vid första påseende synes.

Herr Torpadie: Jag beklagar, att Utskottet icke kunnat gå motionärernes önsknningar till mötes, men jag hoppas, att Kammaren finner, att Utskottet i sitt betänkande framlagt giltiga skäl för sitt beslut. I betraktande deraf att det icke är mera än 12 år sedan förordningen utfärdades, äfvensom att den icke gäller skattehemman i allmänhet, utan endast ett visst slag af sådana, mot hvilka man synes vara berättigad att förfara med något större stränghet, finner jag Utskottes förslag vara i allo välbetänkt, hvarför jag också yrkar bifall till detsamma.

Härmed var öfverläggningen slutad. Herr Talmannen gaf propositioner såväl på bifall till Utskottets hemställan som jemväl på yrkandet att, med afslag å nämnda hemställan, det i förevarande motion framlagda förslag måtte bifallas; och fann Herr Talmannen den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering blef emellertid begärd samt företogs enligt en nu uppsatt och af Kammaren godkänd så lydande voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad Lag-Utskottet hemställt i utlåtandet N:o 40,

röstar Ja;

Den, det ej vill,

röstar Nej;

Vinner Nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, bifallit ifrågavarande motionen.

Omröstningen visade 89 ja mot 30 nej; hvadan Utskottets hemställan bifallits.

## § 2.

Till behandling förekom Stats-Utskottets utlåtande N:o 61, i anledning af Kongl. Maj:ts förslag om anvisande på Riksgäldskontoret af ett anslag för betäckande af den ökning i statens jernvägars materialförråd och kassaförlag, som under åren 1878 och 1879 kan förekomma. *Om anslag för ökning i statens jernvägars materialförråd och kassaförlag.*

Utskottet hade hemställt:

»att, med bifall till Kongl. Maj:ts förslag, Riksdagen må på Riksgäldskontoret anvisa ett anslag för betäckande af den ökning i statens jernvägars materialförråd och kassaförlag, som under åren 1878 och 1879 kan förekomma, förslagsvis bestämdt till ett belopp af högst 1,000,000 kronor för hvarterdera året, hvarå ersättning för sålunda af jernvägsinkomsterna nedlagda medel får lyftas, sedan ökningens belopp genom årets bokslut blifvit utrönt.»

Enligt anteckning å utlåtandet, hade Grefve *A. Mörner* och Herr *Liss Olof Larsson* inom Utskottet reserverat sig mot nämnda hemställan, under yrkande om afslag å Kongl. Maj:ts ifrågavarande förslag; hvarjemte Herr *L. Nordenfjelt*, som instämt i det slut, hvar-till Utskottet kommit, uti en utlåtandet bifogad reservation anført åtskilliga siffror och omständigheter, hvilka han ansett böra inflyta i motiveringen.

Efter föredragning af detta ärende, lemnades ordet, på begäran, till Herr *Stråle*, som yttrade: Såsom specielt industriidkare föreställer jag mig, att jag ganska väl kan inse, att en industriel anläggning icke kan omgärdas med så tränga gränser som möjligen andra statsförvaltningsgrenar. Men jag kan å andra sidan icke undgå att finna, att det är en högst väsentlig skilnad mellan den omsorg, hvarmed representationen granskar och bedömer frågor, som röra vaktmästarelöner, och den, om jag så får kalla det, nonchalance, hvarmed den låter millioner rulla på statsbanorna. Då sjetta hufvudtiteln behandlades, trodde jag och, jag förmodar, många med mig, att på samma gång afgjordes 1879 års stat för jernvägstrafiken och dermed sammanhängande frågor. Så var dock icke förhållandet, och vi hafva nu fått emottaga ett betänkande, som visar, att på denna stat återstår mycket att besluta. Kongl. Maj:t har för hvarterdera af åren 1878 och 1879 begärt ett anslag af 1,000,000 kronor till betäckande af

Om anslag för den ökning i statens jernvägars materialförråd och kassaförlag, som ökning i statens under nämnda år kan uppkomma. Jag tager för alldeles afgjordt, att med materialförråd icke kan menas rullande materiel, ty dertill hafva vi för nämnda tid redan beviljat en och en half million kronor årligen. Dermed måste då afses någon annan slags materiel, och kassaförlag.

(Forts.)

men *hvilken* denna är, dermed har jag icke kunnat komma under fund hvarken i Kongl. Maj:ts proposition eller i Utskottets betänkande. Om jag deremot tager kännedom om den utgiftsstat för år 1879, som Trafikstyrelsen aflemnat och hvilken såväl Kongl. Maj:t som Riksdagen godkänt, finner jag, att derstädes bland poster, som kunna jemföras med posten: »materialförråd» upptagits *dels* utgifter för materiel, som erfordras för trafikens obehindrade gång eller för stambanornas underhåll till belopp af 2,477,000 kronor, *dels* under posten: »maskinafdelningen» utgifter för stenkol och cokes m. m. dylikt 1,300,000 kronor, *dels* under posten: »vagtjensten» 98,000 kronor *dels* under posten: »transportmediens underhåll» utgifter för lokomotiv och tendrar, jernvägsvagnar m. m. till belopp af omkring 1,400,000 kronor, *dels* ock slutligen under posten: »trafikafdelningen» för inventariers underhåll och förbrukning 71,200 kronor. Här finnes sålunda ett sammanlagdt belopp af 5,577,000 kronor, som är upptaget för år 1879 för sådana ändamål, som jag för min del skulle vilja hänföra under ett gemensamt namn af utgifter i och för materialförråd. I alla händelser vill det synas mig temligen tydligt, att, då man uppgör en så stor och noggrann stat, som den ifrågavarande, borde man på förhand kunna veta hvad som för materielen behöves. Och det förefaller mig, som om man bort, på samma gång som man upptagit dessa poster, som jag nyss uppräknade, kunnat upptaga alla andra, hvilka dermed egde sammanhang.

Hvad beträffar frågan om kassaförlag, synes mig den posten vara ännu mera oförklarlig. Det finnes väl knappast någon handtering, eller någon industriell anläggning, som så noga kan beräkna sina inkomster, som just Trafikstyrelsen. Icke ens Stats- och Riksgäldskontoren kunna säkrare beräkna sin stat. Man antager, att jernvägstrafiken inbringar för hvarje månad i medeltal  $1\frac{1}{4}$  million kronor. Och dessa medel inflyta temligen jemnt under såväl hvardag som söndag. Vid sådant förhållande förefaller det mig högst besynnerligt, att Trafikstyrelsen skall behöfva särskildt kassaförlag. Härtill kommer, att Trafikstyrelsen icke är förbunden att till Statskontoret leverera sina medel omedelbart, i den mån de inflyta, och det finnes således ingen industriell anläggning inom landet, som kan så lätt förlägga sig sjelf som Trafikstyrelsen.

Ser jag vidare på sjelfva förslaget, så måste jag erkänna, att jag har mycket svårt att inse den fördel, som dermed egentligen åsyftas.

Herr Finansministern säger på sidan 43 bilagen N:o 6 d) till statsverkspropositionen: »Såsom jag vid frågan om jernvägstrafikkens nettobehållning för år 1879 redan haft tillfälle att närmare utveckla,

torde den tillökning af förlagskapital, som för statsjernvägarne kan hädanefter i fråga komma, böra betäckas genom lånta medel. Om detta, såsom lämpligast synes, skall ske i form af ett till visst belopp begränsadt förslagsanslag, hvaraf medel få lyftas, sedan genom bokslutet för året visats med huru stort belopp materialförrådet och kassaförlaget vuxit, skulle en dylik ersättning för ökningen under år 1879 ej behöfva af Riksgäldskontoret utbetalas före år 1880 och således ej böra upptagas bland dess utgifter under 1879. Men då behovet af en sådan till reda ledande reglering synes mig lika stort äfven för nästkommande år», hemställer Herr Finansministern, att Kongl. Maj:t ville föreslå Riksdagen att för i fråga varande ändamål bevilja 1,000,000 kronor under hvardera af åren 1878 och 1879. Det vill synas mig, som det är ett nästan långt sträckt anspråk att begära, att Riksdagen skall votera detta anslag, då jernvägs- trafikstyrelsens stat för år 1878 uppgjordes redan i fjor och dess stat för år 1879 redan blifvit bestämd under 6:te hufvudtiteln. Trafikstyrelsen borde, enligt mitt förmenande, i tid hafva kunnat beräkna, hvilka förråd styrelsen behöfde för år 1879, och sedan för Riksdagen framlägga dessa siffror, i hvilket fall Riksdagen icke, såsom nu är fallet, behöft sväfva i fullkomlig okunnighet om hvartill dessa penningar skola användas.

När man jemför detta Utskottets förslag med den noggrannhet, hvarmed hvarje post under de särskilda hufvudtitlarne brukar af Riksdagen pröfvas, så faller man uti en verklig förvåning. Och denna förvåning ökas *dels* då Utskottet såsom ett slags skrämnskott, om jag så må säga, framhåller den omständigheten, att, derest förslaget om upplåningen icke bifölles, behovet måste fyllas genom en motsvarande ökad beskattning, hvars behöflighet jag dock icke kan inse, helst densamma icke kan förekomma förr än år 1879, *och dels* då Utskottet slutligen säger, att det icke kan »godkänna det föreslagna förfaringssättet såsom regel». Det är vid sådant förhållande väl beskedligt af Utskottet att ändock tillstyrka Riksdagen att anslå 2,000,000 kronor att utgå med 1,000,000 kronor under hvardera af åren 1878 och 1879. Det kan visserligen låta säga sig, att man ibland »bör låta nåd gå för rätt», men jag tror dock icke, att Stats-Utskottet har det uppdraget af representationen att, oaktadt det säger, att förfaringssättet icke är riktigt, likväl tillstyrka Riksdagen att godkänna samma förfaringssätt.

Jag får verkligen bekänna, att dessa omständigheter gjort mig mycket tveksam, huruvida jag med min röst skall kunna godkänna detta Utskottets förslag. Blir jag ensam om min åsigt, låter jag densamma falla, men eljest kommer jag att yrka afslag.

Herr Liss Olof Larsson: Jag har reserverat mig mot Utskottets i föreliggande betänkande gjorda hemställan, emedan jag icke kunnat biträda det sätt att fylla statsbristen, som Utskottet föreslagit. Vi stå nu, efter min tanke, framför ett ganska våldigt pre-

*Om anslag för  
ökning i statens  
jernvägars ma-  
terialförråd  
och kassa-  
förlag.  
(Forts.)*

*Om anslag för  
ökning i statens  
jernvägars ma-  
terialförråd  
och kassa-  
förlag.  
(Forts.)*

judikat, derest man skulle etablera den af Kongl. Maj:t uttalade och af Utskottet tillstyrkta åsigt. Vi hafva före sistlidne riksdag inom vårt land mycket noga och strängt hållit på den grundsatsen, att upptaga lån endast för våra jernvägsbyggnader. Nu har man emellertid börjat frångå denna princip, så att man på Riksgäldskontoret anvisar medel att utgå jemväl för andra ändamål, än som afse jernvägsbyggnader. Särskildt föreligger nu ett alldeles nytt sätt, nemligen att bereda sig ett förlagskapital för betäckande af den ökning i statens jernvägars materialförråd och kassaförlag, som under innevarande och nästföljande år kan förekomma. Om någon industri, som staten bedrifver, borde kunna skötas utan anslag till särskildt kassaförlag, så vore det väl jernvägstrafiken, hvars inkomster uppgå till mer än en million kronor i månaden. Men, säger man, om vi icke anvisa i fråga varande belopp på Riksgäldskontoret, eller, med andra ord, om man icke lånar dessa penningar, så är det icke möjligt att få statens inkomster att räcka till för de utgifter vi beviljat, och då får man öka beivlingen. Det är i sanning ganska ledsamt, att man först nu tänker på svårigheten att anskaffa erforderliga tillgångar, och att nu, vid slutet af riksdagen och sedan man varit så frikostig i fråga om beviljande af anslag, skall nödgas handlägga ett ärende af beskaffenhet, som detta; det hade varit väl om man förr tänkt på hvarifrån man skulle taga medlen. Nu, när följderna af vår frikostighet visa sig i all sin nakenhet, då har man icke ens mod att möta behofven på rätta vägar, utan söker att på ett maskeradt sätt — ty jag kan icke gifva annan benämning deråt, då man söker att dölja en statsbrist, som ovilkorligen förefinnes — fylla detta behof. Jag befarar också för min enskilda del, att vår kredit i utlandet, om hvars bibehållande vi väl böra vara högst angelägna, skulle på ett betänkligt sätt skadas, om Riksdagen beträder den banan att för betäckande af statens löpande utgifter — ty jag kan icke kalla dessa annorlunda, då det är fråga om endast trafik på statens jernvägar — göra anvisningar på Riksgäldskontoret, som åter skall upplåna dessa penningar från utlandet. I våra lånekontrakt med utlandet har det hittills hetat, att vi låna endast för statens jernvägsbyggnader; men jag tror, att vi snart nog skulle få en ganska brokig tafla, om man ville vara upprigtig emot långgifvaren, och för bibehållande af en orubbad kredit är det i min tanke ett oeftergifligt vilkor, att man är upprigtig, och icke söker föra långgifvaren bakom ljuset.

Vi hafva nyligen anvisat på Riksgäldskontoret, att utgå af dess för jernvägsbyggnader upplånade medel, lån att användas för hamnbyggnader och reglering af nedbrunna städer; och af Kongl. Maj:ts proposition till innevarande Riksdag framgår, att det är meeningen att öka listan jemväl med beviljade anslag till vatten-aftappningar, och nu kommer man med en alldeles ny rubrik, som, om man ville vara upprigtig, skulle heta anslag för drift och underhåll af materialförrådet för våra färdigbyggda jernvägar. Om man ville

vara upprigtig emot våra långgifvare, skulle det hädanefter i våra lånekontrakt med dem heta: Lån i och för jernvägsbyggnader, för kompletteringsarbeten å våra äldre jernvägar, för hamnbyggnader, för reglering af nedbrunna städer, för sjösänkningar, för betalande af äldre lån, för trafikerande af statens jernvägar, och måhända snart nog för inköp af mer och mindre värdelösa enskilda jernvägsobligationer o. s. v. Jag tror, mine Herrar, att det är en rätt vacker lista?

*Om anslag för ökning i statens jernvägars materialförråd och kassaförslag.*  
(Forts.)

Nu säger jag: kan det väl vara skäl uti att, sedan vi lemnat åt våra efterkommande omsorgen om att betala alla de jernvägsbyggnader, vi utfört, jemväl upplåna medel för dessa jernvägars *trafikerande* och således äfven låta dem åtminstone till en del betala trafikkostnaderna? Mig synes det som om vi gå alldes för långt, då vi på dem kasta omsorgen för löpande statsutgifter, som vi bevilja, och som nu skola användas.

Nu säger man visserligen, att i fråga varande medel endast afse att tillgodose våra jernvägars behof af kol, olja och annat dylikt. Ja, skola vi låna medel för sådant ändamål och går man in på den principen, då tror jag, att man med samma skäl kan göra på samma sätt i många andra fall. Så t. ex. skulle man i fråga om gevärsstillverkningen på samma skäl kunna säga, att utöfver det för gevärsstillverkningen beviljade anslaget behöfvas ytterligare medel till kassaförslag för uppköp af materialier, såsom t. ex. jern och kol, ty der behöfver man båda delarne, och för sådant bör man då låna.

Jag tror emellertid, att man bör hålla strängt på den åsigten, att man icke bör i andra fall och för andra ändamål, än som hitills egt rum — nemligen för jernvägsbyggnader — upptaga lån; ty om man behöfver penningar för andra ändamål, så kan man gå till väga på annat sätt och anskaffa dessa antingen genom att öka bevillningen eller den indirekta beskattningen, på det att inkomster och utgifter skola gå ihop. Vill man vara allt för frikostig, så får man också bära följderna deraf. Och jag skall för min del icke tveka att, derest nu föreliggande punkt afslås, likväl vara med om att för det ändamål, hvarom nu är fråga, och derest detsamma anses nödvändigt, åtaga mig antingen en ökad bevillning eller ock ökad indirekt beskattning.

Jag yrkar derföre afslag å Utskottets hemställan.

Herr Ola Andersson: Statskontoret har beräknat jernvägs trafikens nettobehållning för 1879 till 4,000,000 kronor, under det att Kongl. Maj:t beräknat samma behållning till 4,750,000 kronor, och detta af skäl som nu föreligger, nemligen att, enligt Kongl. Maj:t förslag, Riksgäldskontoret skulle anvisa medel för betäckande af den *ökning* i statens jernvägars *materialförråd och kassaförslag*, som under åren 1878 och 1879 kunde ifrågakomma, hvaremot Statskontoret föreslagit, att denna utgift skulle af trafikmedlen bestridas. Riksdagen har redan på sätt och vis godkänt denna beräkning,

Om anslag för fastän reservationsvis, då nemligen båda Kamrarna godkänt Stats-Utskottets betänkande N:o 15 angående beräkningen af statsverkets inkomster för år 1879.

jernvägars materialförråd och kassa-förlag.

(Forts.)

Herr Stråle har förklarat, att han icke kunde inse, hvarför ett ogillande af Utskottets här gjorda hemställan skulle nödvändiggöra en ökad beskattning. Det är dock gifvet, att, om Utskottets förslag ej godkännes, nettobehållningen af statens jernvägstrafik och följaktligen äfven statsverkets inkomster skola komma att minskas med det belopp, som förlagsbehovet kräfver, och *derför* måste antingen förhöjd beskattning ske eller penningarne annorledes anskaffas.

Jag skall nu i största korthet göra ett öfverslag öfver ställningen med hänsyn till de anslag, som denna Riksdag hittills anvisat, för att visa, att en brist verkligen förefinnes. Se vi då först på *utgifterna*, så finna vi, att de ordinarie anslagen under alla nio hufvudtitlarne uppgå till 56,490,858 kronor 47 öre och de extra anslagen till 7,017,141 kronor 53 öre, eller tillsammans 63,508,000 kronor. Denna beräkning är uppgjord *efter* de gemensamma voteringar, som i dag egt rum. Vidare kommer Utskottet antagligen att föreslå, att de 300,000 kronor, som Kongl. Maj:t föreslagit skola för Hjelmare-sänkningsbolagets räkning upplånas, i stället skola af statsmedel anvisas, i öfverensstämmelse med Riksdagens åsigt sistlidet år. Lägger man härtill, att riksdags- och revisionskostnader m. m. uppgå till 623,000 kronor samt annuiteter på statslånen till 9,427,000 kronor, så blir statsutgifternas slutsumma 73,858,000 kronor. Se vi härefter på *inkomsterna*, så gestalta de sig som följer: *Behållningen* från år 1878, af Kongl. Maj:t beräknad till 6,400,000 kronor, bör ej upptagas till mera än 5,800,000 kronor; denna skillnad härleder sig deraf, att Kongl. Maj:t föreslagit, att de 600,000 kronor, som enligt sisl. riksdagsbeslut skulle *för innevarande år* såsom lån utgå åt Hjelmare-sänkningsbolaget, skola upplånas, under det denna beräkning stöder sig derpå, att Riksdagen, i enlighet med sagda beslut, antagligen kommer att bestämma, att dessa penningar skola af statsmedel utgå. Och drager man dessa 600,000 från de af Kongl. Maj:t beräknade 6,400,000 kronor, så återstår en behållning från år 1878 af 5,800,000 kronor. De ordinarie inkomsterna äro beräknade till 18,900,000 kronor, bevillingarna till 47,800,000 kronor, bankovinsten, enligt Riksdagens redan fattade beslut, till 1,350,000 kronor; — summa inkomster 73,850,000 kronor. Och då utgifterna, såsom ofvan synes, beräknats till 73,858,000 kronor, uppstår således en brist af 8,000 kronor; hvartill ytterligare kan komma ett belopp af 16,800 kronor, derest nemligen Första Kammarens beslut om förhöjd pensionering åt kommissionslandtmätarne blir Riksdagens. Det är nemligen 24 af desse landtmätare som äro födde före 1818, och tillökningen på hvarje pension, 700 kronor, gör nämnda summa.

Om nu äfven denna million till verklig tillökning uti materialförrådet vid statens jernvägar skall tagas af statsmedel, så se vi, att

här föreligger en verklig brist, som måste fyllas, och att man således antingen måste öka beivlingen eller upplåna medel.

Hvad sjelfva saken beträffar, vill jag icke i allo godkänna den af Kongl. Maj:t föreslagna principen, utan jag skulle helst önska, att denna utgift toges af jernvägsmedlen. Men det är dock uppembart, att när man ökar jernvägens *förråd*, ökar man jernvägens — statens — kapital, och detta är nog ett skäl, som i viss mån kan försvara saken, fastän det icke hittills tillgått på detta sättet. Jag öfverlemnar åt Kammaren att besluta och har endast velat meddela detta, tilläggande, att jag för min del har, der jag röstat för anslag, röstat för de mindre, och fritager mig således från att hafva varit någon orsak till en ökad beskattning. Om det blifver fråga om en upplåning, anser jag det vara bättre att upplåna till ett *speciellt* ändamål, som detta, än till fyllande af en *allmän* brist i budgeten, sedan det visat sig att den icke går ihop.

Jag anhåller för närvarande om bifall till Stats-Utskottets förslag.

Chefen för Kongl. Finansdepartementet Herr Statsrådet Forssell: Den ärade talaren på stockholmsbänken yttrade sin förvåning deröfver, att Riksdagen, som vid beviljande af anslag i allmänhet är så noggrann, deremot, när det är fråga om jernvägarnes drift, låter »millionerna rullas». Ja väl, deröfver må man förvåna sig, men det är i sjelfva verket oundvikligt, att hvarhelst staten i någon större mån sysselsätter sig med industriella företag, der försvagas och minskas det inflytande den skattebeviljande makten, Riksdagen, har öfver budgeten. Det går lätt nog att nedtrycka anspråk från embetsmän och institutioner, att minska utgifter för hären och flottan, men jernvägarnes och postens behof låta icke så lätt mäkla med sig, såvidt nemligen post- och jernvägstrafiken skola hafva sin gång, hvilket icke någon representation lär vilja bestrida. Man *måste* taga de medel som derfor erfordras, hvar de än finnas. Så förfar man med jernvägarne och posten i hvarje land, och så förfar man äfven här i Sverige. Den ärade talaren må således icke föreställa sig, att ett afslag på förevarande punkt skulle medföra den följd, att den ifrågasatta ökningen i materialförrådet icke skulle ega rum. Jag vågar åtminstone icke antaga något sådant, ty jag är öfvertygad, att ökningen är, när den i fråga kommer, alldeles nödvändig. Den har hittills vid budgetens uppgörande alltid yppat sig såsom ett afdrag från statsjernvägarnes påräknade nettobehållning, som obehaglig nyårsräkning, framlagd för Chefen för Finansdepartementet, vid uppgörandet af statsregleringen. Vid hvarje statsreglering hittills har jag, vid öfverslaget öfver de beräknade inkomsternas resultat, funnit att de  $4\frac{1}{2}$  à 5 millioner, som jernvägstrafiken skulle lemna till statsverket, icke i sin helhet kunnat för statsbehof användas, utan att behållningen utgjort endast 3 à  $3\frac{1}{2}$  millioner. Jag har då sport om anledningen till denna brist och erhållit till svar: den uppstår i följd af behofvet af materialförråd. Jag har begärt, att

*Om anslag för ökning i statens jernvägars materialförråd och kassa-förlag.*  
(Forts.)

Om anslag för  
ökning i statens  
jernvägars ma-  
terialförråd  
och kassa-  
förlag.  
(Forts.)

beräkningarna måtte annorledes uppgöras, så att en sådan brist i beräknad inkomst icke behöfde uppkomma, och med anledning deraf har jernvägsstyrelsen i sitt senaste statsförslag visat, att behållningen för 1879 väl kunde uppgå till 4,750,000 kronor, såvida man icke toge hänsyn till eventuel ökning af materialförrådet, men att, om man toge sådan ökning i beräkning, kunde behållningen ej upptagas öfver 4,000,000. Underrättad härom hade jag att antingen beräkna behållningen af jernvägarne till endast 4 millioner eller ock, då statsregleringen icke kunde med blott 4 millioners inkomst från jernvägarne gå ihop, på annat sätt sörja för dessa 750,000 kronor. Jag vågade då föreslå Kongl. Maj:t att begära, det detta behof af ökad materialförråd måtte fyllas genom lån, och jag gjorde detta, derför att en sådan låneoperation icke syntes mig stå i strid med karakteren af de utgifter, som voro i fråga att besörjas, utan närmast att jemföra med de förlagslån som i den enskilda industrien ofta förekomma.

Emellertid får jag, likasom den ärade ledamoten af Stats-Utskottet, fästa uppmärksamheten derpå, att ett beslut om afslag å nu i fråga varande framställning medför sina konsekvenser. Om man nemligen nu beslutar, att dessa 750,000 kronor icke skola betäckas genom lån, blir följden deraf helt naturligt den, att jernvägstrafikens behållning icke får i statsregleringen upptagas till 4,750,000 kronor, utan endast till 4,000,000. Derigenom förminskas beloppet af de beräkneliga statsinkomsterna med 750,000 kronor. Riksdagen har visserligen ej litet jemkat de i budgeten upptagna statsutgifterna; men icke förty inträffar det, att om nu inkomsterna minskas med nämnda belopp af 750,000 kronor, varder jag så mycket mer förvissad derom, att Riksdagen skall bifalla Kongl. Maj:ts framställning, att såväl de 600,000 kronor, som i år utbetalts såsom lån till Hjelmarens sänkning, som ock de 300,000 kronor, som år 1879 skola för samma ändamål utgå, måtte få af Riksgäldskontoret utbetalas. Ty om så icke sker, då går statsregleringen icke ihop och då blir följden, att Riksdagen blir nödsakad att antingen åtaga sig ökad beskattning, för att kunna utlåna medel till Hjelmarens sänkning, eller ock att lemna statsregleringen oafslutad.

Herr Stråle: Jag tillät mig att begära ordet egentligen med anledning af representantens på skånebänken yttrande, och jag kan icke neka till, att jag för min del fann detta ganska anmärkningsvärdt. Han började med att såsom ett slags ursäkt förklara, att Riksdagen godkänt Stats-Utskottets betänkande N:o 15, angående beräkning en af statsverkets inkomster. Det är mycket sant; detta gjorde Riksdagen, men Riksdagen var då fullkomligt okunnig om hvad som nu skulle hända. Om Stats-Utskottets ledamöter då hade upplyst oss om den efterräkning af en million kronor för detta och en million för nästkommande år, eller summa två millioner, som skulle följa, så tror jag, att denna Kammare skulle hafva med större

noggrannhet skärskådat de siffror, som framlades. Jag var en af de få, som då ville tillåta sig att göra en anmärkning, men då ingen annan gjorde det, trodde jag, att jag hade orätt, och jag teg. Emellertid har det nu visat sig, att förhållandet icke var sådant, som man trodde. Jag vill icke säga, att vi icke fått veta sanningen, men vi hafva åtminstone icke fått veta *hela* sanningen. Vi fingo *icke* veta, att, då man beräknade dessa i fråga varande inkomster till 4,750,000 kronor, vi med detsamma skulle nödgas upplåna en million för detta och en million för ett annat år. Men nu hafva vi först af den värde statsutskottsledamoten och strax derefter af chefen för Finansdepartementet fått veta — och man må säga hvad man vill, så är Utskottets betänkande i detta hänseende något oegentligt — den verkliga betydelsen af Kongl. Maj:ts i sin proposition gjorda framställning om två millioner, med en million årligen, »för betäckande af den ökning i statens jernvägars materialförråd och kassaförlag, som under åren 1878 och 1879 kunde förekomma». Representanten och ledamoten af Stats-Utskottet sade, att här föreligger en verklig brist, och finansministern förklarade öppet, att här är en brist till följd af ökade behof. Det är icke fråga om betäckande af ett belopp, som först i en framtid skall utgifvas, utan det är en brist för ett förflutet år, som skall betäckas. Detta förhållande gifver åt frågan en väsentligt olika ställning. Då säger man: »ja, det är en brist, som skall betäckas» — detta erkänna både Stats-Utskottet och Kongl. Maj:ts regering — »men om Herrarne icke låna upp penningar för att betäcka denna brist, fän I öka bevillningen». Det är dock icke mera än två år sedan statsinkomsterna visade ett öfverskott af det ena året åtta millioner och det andra året 5,800,000 kronor, och nu vill man redan låna för att få staten att gå ihop och på sådant sätt öka tillgångarne med en million, på det att bristen icke skall blifva mer än 8,000 kronor. Det är icke något klander mot Kongl. Maj:ts regering, som jag härigenom vill uttala, ty jag inser nog, att de årliga öfverskotten äro angenäma för den, som skall uppgöra en budget med årligen ökade utgifter, men skulle jag tillåta mig ett klander, så vore det emot Stats-Utskottet, som kan säga, att det icke kan få budgeten att gå ihop utan att låna. Det är väl möjligt, att penningar behöfva anskaffas för att betäcka den befintliga bristen, ty det kan väl icke gå med denna brist, som med postverkets, hvilken balanseras år ifrån år, men jag vill på det högsta bestrida, att man skall *låna* för att betäcka densamma. Herrarne hafva af statsverkspropositionen för i år och föregående år sett, att tullinkomsterna intet år nedgått till ett så lågt belopp som det, hvartill de varit upptagna i budgeten. Herr Finansministern klandrar jag icke, för att de upptagits så lågt, ty det är gifvet — jag upprepar det — att det är angenämt att hafva dessa öfverskott att röra sig med, men jag klandrar de Herrar, som säga, att vi skola *öka bevillningen* för att betäcka dessa utgifter, ty med så litet som en million hafva aldrig tullinkomsterna gått öfver hvad Kongl. Maj:t

*Om anslag för ökning i statens jernvägars materialförråd och kassaförlag.*

(Forts.)

Om anslag för ökning i statens jernvägarnas materialförråd och kassa-förlag. (Forts.)

och Bevillnings-Utskottet beräknat dem till. Det är således icke bevisadt, att vi behöfva lägga dessa millioner på bevillningen, men om vi verkligen skulle behöfva att göra det, då instämmer jag med Herr Liss Olof Larsson deruti, att vi i sådant fall, hellre än att upptaga lån för ett dylikt ändamål, må lägga dem på bevillningen, så att vi hädanefter veta hvad vi skatta till.

Slutligen ber jag att få nämna, att hvad som företrädesvis i denna fråga väckt min uppmärksamhet, har varit den obegränsade tillit Kongl. Maj:ts regering och Riksdagen satt till Trafikstyrelsen. Denna har milliontals utgifter om året, och jag tviflar på, att Stats-Utskottets ledamöter gjort sig den mödan att granska, huruvida dessa i allo behöfts eller icke, men jag vågar påstå, att det strider mot alla konstitutionella former, och våra i synnerhet, att Riksdagen beviljar million på million utan att undersöka, i hvad mån de må vara af behovet påkallade; och då Trafikstyrelsen sjelf förklarar, att den för den närmaste framtiden icke kan hafva förhoppning om någon tillökning i trafiken, är det åtminstone för mig ganska klart, att man då icke heller behöfver underkasta sig några utgifter för att öka statsjernvägarnes materiel. Men då jag nu erhållit under rättelse om, att det icke är fråga om en ökad materiel för framtiden, utan en *brist*, som skulle fyllas, så kan jag ej annat än säga att Stats-Utskottet hade bort gifva frågan sitt verkliga namn.

Herr Statsrådet Forssell:

Herr Abr. Rundbäck: Äfven för mig har detta Stats-Utskottets betänkande förefallit särdeles egendomligt och besynnerligt. Först och främst har det gjort detta intryck på mig derföre, att man begärt ej blott att ett lån på 1 million kronor, utan äfven att ett ytterligare lån på 600,000 kronor för Hjelmarens och Qvismarens sänkning, skall för *innevarande* år upptagas, samt att det förra lånet skulle upptagas för ändamål, som hittills alltid blifvit fyllda genom statens öfriga inkomster, och det andra lånet skulle upptagas derigenom att Riksdagen frånträdde sitt i fjor fattade beslut, — af hvilket allt framgår, att här är fråga om särdeles utomordentliga åtgärder, hvilka, trots hvad Herr Finansministern nyss yttrade, häntyda derpå, att vi hafva en statsbrist för det nu löpande året, oaktadt vi i fjor uppgjorde staten så, att debet och kredit skulle gå ihop. Men då här vid årets början fans ett öfverskott af öfver 6 millioner kronor från föregående år, synes det mig, som om Chefen för Finansdepartementet hade bort taga först af detta öfverskott för att dermed, innan han uppgjorde staten, betäcka hvad som erfordrades för fyllande af den befintliga bristen, och sedermera söka rätta de utgifter, som skulle för Riksdagen föreslås, efter de tillgängliga inkomsterna. Så har nu emellertid icke skett; tvärt om har Regeringen icke blott tagit och använt i fråga varande 6 millioner, utan äfven dels föreslagit upplåna af 1 million till ända-

mål, för hvilkas fyllande lånevägen hittills icke begagnats, dels sökt få genom upplåning anskaffade 900,000 kronor för Hjelmarens och Qvismarens sänkning, dels ock försökt erhålla mera af bankovinsten än som af Riksdagen under den senare tiden förut beviljats.

*Om anslag för  
ökning i statens  
jernvägars ma-  
terialförråd  
och kassa-  
förslag.  
(Forts.)*

Vidare finner jag här någonting annat, som förefaller mig eget. Då nemligen Trafikstyrelsen beräknat, att denna tillökning i materielen skulle kosta 777,250 kronor årligen, så begär Kongl. Maj:t en upplåning af 1 million för hvarje år, d. v. s.  $\frac{1}{4}$  mera än behofvet kräfvat. Men hvad jag finner allra märkligast, är, att vi, såsom Herr Liss Olof Larsson redan sagt, här frestas att beträda en äfventyrlig vigilansbana, på hvilken man icke, såsom hittills, lånar blott och bart för jernvägsbyggande, utan äfven för löpande behof, och sålunda underkastar våra barn att betala hvad som redan under den närmaste framtiden förbrukas. Ett sådant fortskyndande på vigilansens bana finner jag synnerligen betänkligt. Hittills har också Riksdagen med en viss försigtighet fortgått på denna bana. Ända till slutet af 1860-talet var det med tveksamhet man gick steg för steg och lånade i små poster, uppenbarligen därför att man icke ville låna för fort eller för mycket; men på 1870-talet, då man började att se allt i stort och göra i stort, då började man också låna i stort. Men ändå har man hittills följt en bestämd plan för upplåningen; men huru vill man göra nu? Jo, Regeringen föreslår först nu i fråga varande 2 millioner och ytterligare till sådana tillfälliga utgifter som sjösänkningar ungefär en million. Vidare har Regeringen varit med om, att Riksdagen brutit sin plan af 1874 och beslutit låna ännu 1 million utöfver det vanliga beloppet för det norrländska jernvägsbyggandet, samt slutligen föreslagit ett lån af 6 millioner för en enskild banas understödande. Detta, mine Herrar, gör tillsammans 17 millioner, som vi nu med ens skulle låna. Detta är sannerligen att *rusa* fram på skuldsättningens stråt och kasta alla betänkligheter å sido. Vi hafva redan en utländsk statsskuld på omkring 180 millioner kronor; skulle vi nu ytterligare låna 17 à 18 millioner om året, så skulle om tio år denna skuld vara fördubblad. Och skola vi låna för tillfälliga behof, så vet jag icke hvarthän det slutligen skall taga vägen.

Här talas varnande om nödvändigheten att påtaga oss en ökad bevillning, derest nu begärda anslag icke beviljas. Men måne beskattningen undvikas genom upplåning? Nej, visst icke. Den blott undanskjutes, för att sedan återkomma i förökad skala. Sålunda kommer nästa års budget att ökas med ränta och amortering af de lån vi i år upptaga. På samma sätt går det sedan med det lån, som nästa år för samma ändamål måste upptagas, och så vidare år efter år, med den påföljd, att om 15 à 20 år härefter ränta och amortering på dessa smålån uppgå till 1,000,000 kronor, hvilken summa då, trots en fortsatt upplåning, nödgar till ökad beskattning, om andra tillgångar icke finnas. På det sättet går det till att skuldsätta och slutligen ruinera sig.

Om anslag för  
ökning i statens  
jernvägars ma-  
terialförråd  
och kassa-  
förslag.  
(Forts.)

Vi hafva sett huru under åtskilliga år, medan vi haft stora inkomster, ganska betydliga besparingar hvarje år kunnat göras; men redan nu, när vinden börjat blåsa litet emot, stå vi inför en statsbrist, som måste fyllas. Och huru gestaltar sig ställningen för nästa år? Jo, då komma vi utan tvifvel att befinna oss inför en ännu större statsbrist, ty både jernvägstrafik-, bränvins- och tullmedlen hafva nedgått, och postverket laborerar med en betydlig skuld. Komma härtill ytterligare ökade utgifter för skjutsväsendets omreglering samt ränta och annuiteter ej blott på äldre utan ock på nya statslån, så tror jag, att det kan blifva ganska svårt att få budgeten för nästa statsreglering att gå i hop. Af dessa skäl anser jag det vara bäst, att vi sjelfve taga på oss följderna af hvad vi gjort; och för min del vill jag tusen gånger hellre, att vi skola åtaga oss en ökad bevilning än att ytterligare låna för att betäcka den statsbrist, hvarom nu är fråga.

Jag yrkar rent afslag å detta betänkande.

Herr E. G. Boström: Då Utskottet i sin motivering säger, att en ökad beskattning för ett ändamål, sådant som det i fråga varande, hvars uppfyllande medför gagn äfven för framtiden, ansetts obehöfelig, så kan jag icke annat än finna det besynnerligt, att Utskottet, det oaktadt, kommit till det resultat att tillstyrka bifall till den Kongl. propositionen. Kan då, må man med skäl fråga sig, betäckandet af denna ökning i statens jernvägars materialförråd vara ett kapitaltillägg och böra kastas på framtiden? Om statens jernvägar nu behöfva ett ökad förråd af cokes, stenkol och smörja m. m., så undrar jag, hvilken nytta vi hafva deraf för framtiden. För min del kan jag icke finna annat, än att detta gagn icke sträcker sig till en lång framtid, utan blott för det löpande året. Samma förhållande eger rum i afseende å behovet af ökad kassaförslag för statens jernvägar. Äfven detta hör till löpande utgifter, och jag har hittills aldrig funnit, att staten plägat upptaga lån för bestridande af dylika utgifter. Utskottet har också delvis erkänt rigtigheten af denna åsigt, då Utskottet förklarar sig icke vilja godkänna det föreslagna förfaringssättet »såsom regel», men likväl, inkonsequent nog, låtit beveka sig att godkänna det blott för denna enda gång. Herr Ola Andersson har öppen hjertigt upplyst oss om, att, derest vi icke skulle vilja gå in på nu i fråga varande förfaringssätt, vi skulle hafva att motse en statsbrist, samt att, derest vi skola låna, det vore bättre att göra detta för det ändamål, som nu är i fråga, förmodligen emedan man lätt kunde maskera operationen och inbilla verden, att här vore fråga om ett kapitalutlägg och icke en löpande utgift.

Herr Finansministern gillade allt hvad herr Ola Andersson yttrat, och framhöll detsutom som skäl för sin åsigt hvad han i statsrådsprotokollet i denna del anført, nemligen att det icke är ovanligt att för ett industrielt etablissement låna ett förlagskapital. Jag

vågar bestrida, att så är förhållandet; ty om man skulle tänka sig ett industriellt etablissement eller bolag, som på samma sätt som statens jernvägar varit nog lyckligt att erhålla ett amorteringslån till hela sin anläggningskostnad, så vågar jag påstå, att bolaget, om det icke sjelft egde ens erforderligt förlagskapital, inom ganska kort tid skulle förlora all kredit. Nu säger visserligen Kongl. Maj:t, att Sveriges kredit är god, och detta är nog sant; men om vi börja på den bana, som vi nu blifvit inbjudna att beträda, så fruktar jag, att det icke dröjer länge förr än det blir slut på vår goda kredit; och för min del vill jag icke vara med om att fatta ett beslut, som i sina följder skall bidraga till att förstöra vår kredit. Långt hellre vill jag då medgifva, att bevillningen höjes med en fjerdedel eller till och med hälften, om så behöfves.

Slutligen ber jag att få fästa Kammarens uppmärksamhet på sista raderna af Herr Nordenfelts reservation, som lyda sålunda:

»det synes högst anmärkningsvärdt, att, oaktadt hälften af det begärda förlaget måste utgå eller innehållas under loppet af år 1879, deremot svarande inkomst icke blifvit påräknad att betäckas förr än år 1880, hvilket tillvägagående, om det af Riksdagen godkännes, måste medföra svårigheter utan någon motsvarande fördel.»

Häruti anser jag reservanten hafva fullkomligt rätt, och den åtgärd, som af herr Finansministern här föreslagits, synes mig stå i den fullkomligaste strid med hans sträfvanden att bringa ordning och reda i statens räkenskaper.

För min del yrkar jag afslag å Utskottets förslag.

Herr Gustaf Jonsson: Det har icke varit Utskottet obekant, att statsregleringen för år 1879 icke skulle gå väl ihop, och Utskottet har också sökt att så mycket som möjligt pruta på de anslag, som blifvit begärda. Detta oaktadt stå vi nu här framför en statsbrist, som på ett eller annat sätt måste fyllas, och jag hemställer till de Herrar, som så många gånger klandrat Utskottet för att det icke varit nog ömhjertadt att tillstyrka allt, som begärts, huruvida det är rätt att nu klandra Utskottet för att det icke funnit en utväg, på hvilken frågan lämpligen kan lösas. Beträffande de två utvägar, som blifvit ifrågasatta af Kongl. Maj:t, för att fylla balansen i statsregleringen, har jag för min del icke kunnat, då jag blef försatt i nödvändigheten att välja mellan dem båda, vara med om att upprifva beslutet angående lånet till sjön Hjelmarens sänkning, som af föregående Riksdag fattats, utan i stället har jag inom Utskottet biträdt den senare vägen att låna till jernvägsmaterialförrådet. Det torde för öfrigt vara klart och obestridligt, att i samma mån som statens jernvägsnät utsträcker, den äfven får större egendom och följaktligen behöfver större förlagskapital. För min del får jag säga, att det förslag öfver statens inkomster och utgifter, som herr Ola Andersson framlagt, är med verkliga förhållandet öfverensstämmande, hvilket synes mig vara det mest lämpliga, och vill man icke accep-

Om anslag för  
ökning i statens  
jernvägars ma-  
terialförråd  
och kassa-  
förlag.

(Forts.)

tera detta, lär ingen annan utväg finnas att anskaffa den begärda summan, än beskattningens väg. Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr C. A. Larsson: Ehuru jag i sjelfva saken kommer till samma resultat som en föregående talare från Wexjö, kan jag dock icke underlåta att uttala, det han alls icke är rätte mannen att gifva vare sig Finansministern eller Stats-Utskottet någon upptuktelse i fråga om sparsamhet. Ty i fråga om att kunna orsaka staten utgifter och höja statsbudgeten har den värde talaren sannerligen aldrig legat på latsidan. Skulle någon vara förtjent af klander, så vore det statsutskottsledamöterna från Första Kammaren, ty de ha alltid satt sig emot hvarje försök, som af utskottsledamöterna från Andra Kammaren gjorts att i någon mån nedpruta de begärda anslagen. Det är de, som i de gemensamma voteringarna röstat för alla möjliga anslag, hvilka äro skuld till den brist, som nu uppstått. För min del skulle jag därför gerna se, att desse Herrar på sina debetsedlar finge åtminstone någon liten känning af de stora utgifter, som de nu varit med och tillskyndat statsverket. Det skulle då kanske kunna hända, att de hädanefter blefve lika sparsamma som det förkättrade landtmannapartiet; ty eljest lär väl icke vara att hoppas på någon återvändo i det stora slöseriet med folkets medel. Om man går något tillbaka i tiden och ser efter, huru budgeten riksdag efter riksdag oupphörligt växt och åter växt, så bör väl litet hvar kunna inse, att det icke går an att låta det fortfara på det sättet. Man skulle då hafva en guldgrufva att taga ur. Och Herrarne böra äfven besinna, att när vi en gång sluta med att såsom hittills upptaga det ena lånet efter det andra, så har guldvärdet kommit i sin rätta kurs, och då bli våra pengar värda dubbelt så mycket som nu, och på samma sätt är det med de utgifter, som kallas ordinarie och aldrig, se'n de en gång kommit in i budgeten, kunna tagas derifrån. På dessa grunder är det som jag yrkar, att, om detta betänkande ogillas och brist uppstår i statsregleringen, medlen måtte anskaffas till fyllnad deraf, icke på låneväg utan genom ökad bevilning, på det folket, när det får sina debetsedlar måtte lära känna hvilka de äro, som bidragit att höja skatterna.

I detta yttrande förenade sig Herr *And. Aug. Andersson* och *Sven Andersson*.

Herr Ola Andersson: Ingen skulle hellre än jag se, om en tillökning i statens jernvägars materialförråd, om en sådan behöfves — och det är ju naturligt, att materialförrådet måste ökas i samma mån stambanenätet utsträcker — ingen skulle, säger jag, hellre än jag se, att en dylik ökning i materialförrådet kunde ske utan lån; men att, såsom här skett, rent af kalla den härför nödiga utgiften en *löpande* utgift, kan jag ingalunda anse riktigt. Detta material-

förråd består, såsom bekant, af stenkol, skenor och hvarjehanda andra dylika förnödenheter, hvaraf upplag måste finnas på olika ställen för att vara att tillgå och att taga när som helst; och detta förråd har från år 1871 till år 1876 ökat i värde med icke mindre än 4 millioner kronor, eller från 2 millioner till 6 millioner kronor, och detta är väl dock en förökning i kapitalvärde och kan icke anses såsom tillhörande de löpande utgifterna. Det tages upphörligt af detta förråd, men det måste åter ökas på, ej blott efter som det tages, utan *än ytterligare* efter som nya jernvägar öppnas.

*Om anslag för ökning i statens jernvägars materialförråd och kassaförlag.*  
(Forts.)

En ärad talare på stockholmsbänken yttrade, att det hade varit Stats-Utskottets skyldighet, att, då Utskottet framlade sitt betänkande N:o 15 för Riksdagen, tillkännagifva att en slik brist skulle komma att uppstå. Jag torde emellertid knappast behöfva fästa Kammarens uppmärksamhet derpå, att detta varit Utskottet alldeles omöjligt, då ju Utskottet vid den tiden icke kunde veta till hvilka belopp Riksdagen behagade bevilja anslag. Icke heller kan jag neka, att det, åtminstone för mig, låter något egendomligt att höra Herrar Stråle och Abr. Rundbäck förebrå statsutskottsledamöterna från denna Kammare, att de icke vetat att hushålla med statens medel. Hvad särskildt Herr Stråle beträffar, kan det sägas, att han kommer antingen för tidigt eller ock för sent med sitt tal om sparsamhet. Så vid Riksdagens början talade han vid remissen af statsverkspropositionen, den han underkastade en ganska skarp och genomgående kritik, med mycket eftertryck om nödvändigheten af att iakttaga den största sparsamhet, och nu, då Riksdagen redan nalkas sitt slut, kommer han åter med samma tal om sparsamhet. Naturligtvis kan jag ju icke veta huru han röstat i de voteringar, som afsett beviljande af anslag, men såvidt jag kan påminna mig, har Herr Stråle aldrig någon enda gång medan det ännu var tid understödt statsutskottsledamöterna från denna Kammare, då de försökt minska statsverkets utgifter.

Hvad beträffar det här framställda förslaget att betäcka den uppkomna bristen medelst förhöjning i tullen på en eller annan artikel, så anser jag en sådan utväg mycket olämplig, och icke heller tror jag, att flertalet af denna Kammares ledamöter skulle vilja vara med om något sådant, och att *utan* förhöjning i tullen beräkna tullinkomsterna högre än Stats-Utskottet gjort, torde vara att bebraga sig sjelf. Vill deremot Kammaren påtaga sig en ökad *direkt* bevilling, så har jag ingenting deremot. Men jag anser mig dock böra erinra, att för närvarande och, som jag förmodar, allt intill dess den stora skattefrågan vunnit sin lösning, drager jordbruket en *lägre* bevilling än andra näringar och förmögenhetsslag, och att således jordbruket kommer att hafva en jämförelsevis ringa känning af en tillökning i bevillingen, och att det i stället blifver andra, och Herrarne med, som vanligen bevilja de högre anslagen, som få känna på hvad det vill säga att helt plötsligt få sina skatter förhöjda.

I öfrigt tillåter jag mig ännu en gång erinra om hvad jag re-

Om anslag för  
ökning i statens  
jernvägars ma-  
terialförråd  
och kassa-  
förslag.  
(Forts.)

dan nämnde förra gången jag hade ordet, eller att statsutgifterna vid denna riksdag blifvit åtminstone något nedprutade. Så har Riksdagen för statsverkets behof af bankovinsten anslagit 350,000 kronor mindre än Kongl. Maj:t begärt, och inom kort torde vara att vänta ett förslag från Utskottet, att den andel af lånet till Hjelmarens och Qvismarens sänkning, som skall utgå under år 1879, jemte den andel af samma lån, som enligt sistlidne Riksdags beslut bolaget eger i år lyfta, eller tillsammans 900,000 kronor, måtte anvisas å Statskontorets stat och icke å Riksgäldskontorets, såsom Kongl. Maj:t hemställt. Om då detta förslag vinner Kammarens bifall — och det *kan* ske utan upplåning — så har sålunda en minskning åstadkommits af 1,250,000 kronor, och detta kan väl ändock icke sägas vara någon så alldeles obetydlig summa. Visserligen är en del af de utgifter, som nu icke beviljats, endast undanskjuten, och kommer således ett annat år att utgå, men jag tror dock i allt fall, att denna Kammares ledamöter inom Stats-Utskottet icke gjort sig förtjente af någon förebråelse för slöseri med statens medel.

Jag tillstyrker fortfarande bifall till Stats-Utskottets hemställan.

Herr Statsrådet Forssell:

Herr Per Nilsson i Espö: Herr Talman! Oaktadt staten för sina jernvägsanläggningar alltjemt måst upplåna penningar, har det dock hittills lyckats Riksdagen att slippa ifrån upplåning för dylika ändamål, som nu äro i fråga, nemligen jernvägarnes material- och kassaförråd. Af nu föreliggande betänkande synes emellertid, att så icke längre skulle blifva förhållandet: man skulle nu på en sidoväg upptaga lån för bestridande af sådana jernvägstrafikens utgifter, för hvilka hittills särskilda anslag beviljats af jernvägsinkomsternas nettobelopp. Här har under diskussionen yttrats, att om icke Stats-Utskottets förslag bifölles, så skulle de erforderliga medlen möjligen komma att tagas af det till sjön Hjelmarens sänkning af Riksdagen beviljade anslaget. Min åsigt är dock, att om Riksdagen nu frikostigt beviljar dessa två millioner, man då också bör upptaga dem på debetsedlarne, så att folket må veta hvartill de blifvit beviljade. Kan icke Trafikstyrelsen ordentligt sköta jernvägstrafiken, utan lån måste upptagas icke allenast, såsom hittills, för sjelfva jernvägsbyggnaderna, utan äfven för anskaffande och underhåll af materialier, så äro vi, fruktar jag, inne på ett stadium i låneväg, som kan leda våra efterkommande så långt, att de slutligen icke veta hvar de skola stanna. För min del vill jag åtminstone icke vara med om dylika låneoperationer. Vid sådant förhållande kan jag därför icke annat än yrka afslag på Stats-Utskottets förslag, och tillägger endast, att allmänna bevillningen hellre må vidkännas detta utgiftsbelopp, än att summan anskaffas genom upplåning.

Herr Hæggström: Jag hade icke tänkt yttra mig i denna

fråga, men begärde ordet med anledning af det myckna talet om Stats-Utskottet. En talare har förebrått Utskottet att icke hafva hållit nog emot i fråga om statens utgifter, och åtskilliga af Utskottets ledamöter hafva förebrått Kammaren, att den icke velat hjälpa Utskottet i dess bemödanden att hushålla. Stats-Utskottet är visserligen mycket mäktigt, det medgifver jag, men icke är det allsmäktigt, ty det är ju Kammararens ensak att bifalla eller afslå Utskottets förslag. Har Kammaren beviljat allt hvad Stats-Utskottet tillstyrkt i utgiftsväg, är detta således äfven vår skuld, som icke hållit igen.

Hvad sjelfva saken angår, delar jag föregående talarens betänkligheter mot att upplåna penningar för löpande utgifter. Och att de utgifter, om hvilka nu är fråga, äro löpande, torde ej kunna bestridas. Vidare hemställer jag till hvar och en af eder, mine Herrar, om den lämpliga tidpunkten att börja låna för dylika ändamål just nu är inne. Ett sådant sätt att sköta vår kredit under en i politiskt och finansiellt hänseende så äfventyrlig tid som den nuvarande kan omöjlig vara riktigt — ty ingen lärer väl förneka, att tidsförhållandena i båda dessa hänseenden verkligen äro kritiska. Jag hörde visserligen, att chefen för finansdepartementet gaf oss det hugnesamma löftet, att någon upplåning för samma ändamål som det nu i fråga varande ej vidare skulle i fråga sättas, samt upplyste, det meningen ingalunda vore att på detta sätt skapa en ny årligen återkommande statsutgift. Men om så är, hvarför har han då icke långt före detta af de stora öfverskotten å statsregleringen, i fjor 8,000,000 och i år cirka 6,000,000 kronor, sökt fylla nu i fråga satta behof. De 8,000,000 i fjor ströko åt till sista skillingen för hvarjehanda andra ändamål, och af de 6,400,000, som i Kongl. propositionen N:o 1 uppgifvas såsom öfverskott vid riksdagens början i år, torde icke heller ett enda öre nu finnas kvar. Lämpligare hade då väl varit att af detta öfverskott taga hvad som fordrades för nu i fråga varande utgift och i stället till kommande tider uppskjuta de utgifter, som för tillfället icke voro oundgängligen nödvändiga. Så har emellertid icke skett, och för framtiden torde det ännu mindre vara möjligt. Statens inkomster äro nemligen nu i nedgående; bränvinsmedlen och jernvägstrafik-inkomsterna hafva redan under de månader af året, som nu förflutit, minskats i den grad, att någon behållning i statskassan till nästa år torde blifva svår att, äfven med ganska goda glasögon, upptäcka. Under sådana förhållanden är det, efter min åsigt, då fråga är om en utgift, som icke kan undvikas, bättre att på debetsedlarne upptaga en skatteförhöjning än att betäcka bristen genom upplåning. Jag åtminstone vill, som sagdt, icke med min röst bidraga till lån för löpande utgifter, emedan jag anser att statens kredit häraf skulle lida allt för stor skada. Riksdagen har till extra utgifter under de senare åren beviljat millioner, det ena året 14 à 15, det andra 8 à 9, det tredje året 7 o. s. v., med ett ord: millionerna hafva rullat undan, den

*Om anslag för ökning i statens jernvägars materialförråd och kassaförslag.*

(Forts.)

Om anslag för ena efter den andra, och rullat undan kanske något för häftigt. Men då så skett, må Riksdagen då också vidkännas konsekvenserna deraf; och dessa äro skatteförhöjning. Ty det är väl icke rättfärdigt att nu söka maskera bristen och lemna skatteförhöjningen åt en kommande Riksdag. Nej, hellre då en skatteförhöjning nu genast, hvaraf följden torde blifva, att vi lära oss hushålla bättre än vi gjort hittills.

Jag yrkar afslag.

Herr E. G. Boström: Jag har blifvit uppkallad af ett yttrande af Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet. Han sade först, att det skulle vara en missuppfattning, att det i fråga varande anslaget skulle afse fyllande af jernvägstrafikens materialförråd af olja, stenkol o. s. v., enär det icke vore löpande materialier, som med lånet afsåges. Men hvilket slags materialier, som dermed då skulle afses, upplyste han icke. Strax derefter yttrade dock Herr Finansministern, att i mån af jernvägarnes stigande längd erfordrades ett ökad förlag af nämnda materialier och att, då jernvägarnes konjunkturförhållanden vore dåliga, tillökningen borde betalas med upptagna lån. Jag ber att få erinra, att förlaget af dessa materialier naturligtvis blifvit större i proportion till jernvägarnes ökade längd, men då vi förut ej hafva lånat härtill, finnes naturligen ej större anledning dertill nu, utan är orsaken i sjelfva verket den statsbrist, hvarmed vi laborera.

Vidare uppgaf Herr Finansministern, att till följd af tryckta konjunkturer man icke kunnat till något antagligt pris realisera de kasserade skenorna och att, då man gått i mistning af denna påräknade inkomst, äfven af denna anledning låns upptagande erfordrades. Men meningen är väl, att dessa skenor skola försäljas så snart sådant med minsta förlust kan ega rum. Skall då göras en kapitalafbetalning, motsvarande det för skenorna influtna beloppet, eller är möjligen meningen att kunna få briljera med en stor inkomst från jernvägstrafiken? Det veta vi icke, men huru som helst, synes dock saken vara mystisk.

Slutligen hoppades Herr Finansministern, att det ifrågasatta förslaget i en framtid skulle kunna undvikas. Just i denna förhoppning ligger väl det bästa beviset för att det föreslagna förfaringsättet icke kan vara normalt, och därför bör det ock, enligt min åsigt, helt och hållet uudvikas, ty både för den enskilde och för staten gäller den satsen, att öppenhet och ärlighet varar längst.

Jag yrkar fortfarande afslag.

Herr Liss Olof Larsson: Jag begärde ordet egentligen till följd af ett yttrande af en talare på stockholmsbänken, till hvilket jag skall be att få sedermera återkomma. Det är emellertid glädjande för mig att höra att från flera håll, der annars, då det är fråga om statsutgifter, ofta uttalas olika tankar med mig, man hyser

den åsigten, att vi i detta fall böra bära konsekvenserna af våra åtgöranden och är beredd att därför öka bevillningen. Jag kan icke annat än hålla desse herrar räkning för ett sådant tillvägagående.

Jag vill icke klandra hvarken Regeringen eller Stats-Utskottet med afseende å den föreliggande frågan. Af Utskottets betänkande synes, att Utskottet i princip delat den åsigt, jag uttalat, men att Utskottet för denna gång frångått denna åsigt. Men anser man, att man skall bära följderna af hvad man åtgjort, så bör man väl taga dem nu genast. Jag tror, att i fråga om jernvägstrafiken, som visar stor bruttoinkomst, men en liten nettoinkomst, det allt kan vara skäl för Riksdagen att ifrågasätta, huruvida alla de medel, som åtgå till trafiken, riktigt väl användas. En ledamot af Stats-Utskottet, dess vice ordförande, har i många år kämpat för en bättre hushållning och inskränkning i utgifterna på detta område, men det understöd, han dervid rönte, var så ringa, att han slutligen tröttnade på att vidare förorda sparsamhet, och ändock skulle, om någon sparsamhet blifvit iakttagen, man kunnat inbespara icke tusentals, utan hundratusentals kronor. Tager man i betraktande, huru jernvägstrafikstyrelsen äfvensom byggnadsstyrelsen använda statens medel, finner man genast, att någon sparsamhet icke kommer i fråga. Den, som bor i närheten af en statens jernväg, har nog sett, huru man använder statens medel, ja man behöfver blott resa på en statens jernväg, så finner man, att det icke iakttages samma sparsamma sätt vid utförande af byggnader som den enskilde måste iakttaga. Man kan icke vid en statens jernbana uppföra den minsta koja utan att den skall hvila på en grund af huggen sten. Detta är blott ett enstaka exempel, men man kan deraf finna huru i andra fall tillvägagås. Jag tror, att statens jernvägstrafik skulle lemna en mycket större nettobehållning, om ett klokare och mera sparsamt hushållningssätt iakttoges. Men någon sparsamhet kan verkligen icke åstadkommas, så länge Riksdagen blott säger ja till Trafikstyrelsens alla framställningar, utan att vidare pröfva dem. På andra områden än jernvägar och dess byggnader är Riksdagen icke så släpphändt. När det begäres anslag för andra byggnader, så granskas både ritningar och kostnadsförslag af Riksdagen, huru obetydliga dessa byggnader än äro, men i fråga om byggnader vid jernvägarne, hvilka kostnader uppgå till millio-ner, der beviljar man handlöst och utan ringaste granskning allt hvad som begäres. Man har alltid af trafikmedlen betalt kompletteringsarbeten å redan färdigbyggda jernvägar, men under senare åren och till och med under tider, då statsregleringarna lemnat högst betydliga öfverskott, har man, i stället för att använda trafikmedel, börjat låna till utförande af dylika mindre arbeten. Att nu ytterligare icke allenast fortsätta på denna väg, utan gå ännu längre, kan, enligt min åsigt, icke vara riktigt. Det är verkligen ganska ledsam, att man icke kan få statsregleringen att gå ihop isynnerhet efter sådana lyckliga och i finansielt hänseende briljanta år, som vi senast

*Om anslag för  
ökning i statens  
jernvägars ma-  
terialförråd  
och kassa-  
förslag.*

(Forts.)

*Om anslag för  
ökning i statens  
jernvägars ma-  
terialförråd  
och kassa-  
förlag.*  
(Forts.)

upplefvat. Man säger visserligen, att här är fråga om förlagskapital och att hvarje enskild går till väga på samma sätt för anskaffande af förlagskapital till bedrifvande af en affär. Jag tror det icke, ty så vidt jag vet, har ingen enskild jernväg upplånat erforderliga kapital för inköp af kol, olja, sleepers m. m. till färdigbyggda banor, utan använt trafikmedel dertill. Jag tror dessutom, att det icke är vanligt, att man lånar upp medel för att bereda en större utdelning, och det är just hvad staten här skulle göra; och icke heller har jag någonsin hört, att enskilde industriidkare eller jernvägsbolag låna penningar för sådant ändamål, som nu ifrågasättes, eller med den amorteringstid, som bestämmes för statens lån.

Det händer visserligen understundom, att industriidkare, t. ex. en sågverksegare, lånar upp penningar på vintern, för att dermed drifva sin rörelse, men då återbetalar han dem på sommaren, då han säljer sin tillverkning, och aldrig såsom här är i fråga med återbetalningsskyldighet på 30, 40 eller 50 år.

Jag medgifver fullkomligt att, såsom Herr Statsrådet och Chefen för Kongl. Finans-departementet yttrade, om staten på låneväg anskaffade medel till Hjelmarsänkningen, skulle något lån till nu i fråga varande ändamål icke erfordras, och jag får derjemte bekänna, att, om jag nu måste i afseende å tillämpning af upplåningsmetoden välja emellan det ändamål, som Utskottet här åsyftar, och det som afser Hjelmarsens sänkning, skulle jag utan betänkande rösta för det senare, men då denna fråga redan är genom Riksdagens beslut afgjord, anser jag icke att det nu kan komma i fråga att upprifva ett beslut som Riksdagen en gång fattat. Då jag i fjor yrkade, att de till denna sjösänkning erforderliga medel icke skulle upplånas, utan anvisas att utgå från Statskontoret, var det derföre, att enligt min åsigt, staten icke bör lemna sådant understöd, utan då man har öfverskott, och att man icke bör låna för sådana ändamål. Nu förefinnes, som vi veta, intet öfverskott, men hellre än att upprifva ett fattadt beslut och låna medel, tror jag, att Riksdagen på samma sätt som, om jag mins rätt, år 1868 bör åtaga sig en ökad bevilning, om sådant nu verkligen skall vara af behovet påkalladt.

Herr Stråle yttrade, att han icke klandrade Regeringen, derför att den väckt ett sådant förslag, utan endast Stats-Utskottet, som tillstyrkt detsamma. Man har äfven härpå förut gifvit svar, men då jag också har den äran att vara ledamot af detta Utskott, ber jag att få tillägga, att enligt min åsigt bör klandret för en sådan åtgärd träffa hvarken Regeringen eller Stats-Utskottet utan Kamrarne sjelfva. Det är nemligen icke sällan Kamrarne genom gemensam votering genomdrifva mycket större anslag, än det, som denna Kammares ledamöter i Utskottet tillstyrkt, och sist var detta fallet i dag, då ett belopp på omkring 60,000 kronor på några få rösters majoritet bifölls åt kronofogdarne. Det hade då varit bättre om man något tänkt på svårigheten att få budgeten att gå ihop, ty hade man då tänkt derpå, så kanske man icke så lätt beviljat detta anslag. Denna

förebråelse träffar dock icke ledamöterna af Stats-Utskottet från denna Kammare, ty de hade samtliga reserverat sig och lika som vid många andra anslagsfrågor röstat för en mindre summa. Jag vill med mitt uppträdande på intet sätt klandra Regeringen, men jag vill för min del påstå, att man icke gör Regeringen någon tjänst genom att bifalla allt som från Regeringens sida begäres. Det var en ledamot från denna Kammare, som för några dagar sedan talade om kattungar med klor, men, på samma gång jag ber om ursäkt för liknelsen, får jag förklara att enligt min åsigt är det just de anslags-sökande, som oupphörligt göra framställningar om nya anslag, som äro sådana kattungar, och för att gifva Regeringen styrka att emotstå sådana, tror jag rätta vägen är att Riksdagen icke beviljar allt som begäres. Det är väl alldeles tydligt, att, om Riksdagen beviljar allt som begäres, har Regeringen svårt att vägra de framställningar som göras, och om Regeringen afvisar sådana ansökningar någon gång, förefaller det mig som om Regeringen får uppbära hela oviljan därför, emedan man säger, att det berott på Regeringen, enär den ju får allt som den begär.

Säger Riksdagen deremot någon gång nej, har Regeringen derigenom en gång för alla fått styrka att motstå dessa kattungar med klor.

I likhet med herr Carl Anders Larsson tror jag icke, att det vore så farligt, om man ökade bevillningen, och detta anser jag vara det enda rätta sättet att stäfja de ständigt ökade statsutgifterna, emedan man sålunda fick lära sig känna följderna af ett sådant sätt att gå till väga, hvilket åter kunde göra, att man en annan gång toge sig bättre i akt och icke beviljade alla anslag, som begärdes af Regeringen. Dermed tror jag också, att Regeringen skulle vara bäst betjent och på denna grund fortfar jag i mitt yrkande om afslag å hvad Stats-Utskottet här föreslagit.

Herr Axel Bergström: Herr Talman! Både i Kongl. Maj:ts proposition, och i Utskottets förslag är fråga om anskaffning af medel att ersätta ökningen af Trafikstyrelsens materialförråd och kassaförslag såväl under 1878, eller innevarande år, som under 1879, eller nästkommande år. Trafikstyrelsen har beräknat det belopp, som erfordras för att under 1879 öka materialförrådet — något behof att öka kassaförslaget har Trafikstyrelsen icke anmält — till 777,250 kronor, såsom man finner på sidan 62 i bilagan N:o 5 a) till Kongl. Maj:ts nådiga proposition till innevarande Riksdag om statsverkets tillstånd och behof. Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet har ansett att man bör beräkna ökningen af materialförråd och kassaförslag till en million kronor; och derom vill jag icke tvista med honom, ehuru jag för min del tror att, om, hvad Trafikstyrelsen dock icke förutsatt, kassaförslaget under 1879 behöfde ökas, sådant mycket lätt kunde åstadkommas derigenom att styrelsen något senare än vanligt aflemnade de behållningar, som denna sty-

*Om anslag för  
ökning i statens  
jernvägars ma-  
terialförråd  
och kassa-  
förslag.*

(Forts.)

Om anslag för  
ökning i statens  
jernvägars ma-  
terialförråd  
och kassa-  
förlag.

(Forts.)

relse bör leverera till Statskontoret. Men det är likväl så, att om denna million erfordras för att betäcka kostnaderna för ökande af materialförråd och kassaförlag under år 1879, så kan beloppet icke behöfva från Riksgäldskontoret utbetalas förr än 1880, och Riksgäldskontorets utgifter för 1880 behöfva ju icke regleras förrän vid nästa års riksdag. Det synes mig därför vara tids nog att vid 1879 års riksdag tillgodose behofvet att bereda ersättning för den behöfliga ökningen af materialförrådet och kassaförlaget under sistnämnda år, eller 1879.

Hvad åter angår ökningen af materialförrådet och kassaförlaget under år 1878, eller innevarande år, så har jag icke, trots allt letande i statsverkspropositionen, kunnat finna att Trafikstyrelsen beräknat någon sådan ökning eller anmält behof af ersättning därför; — och något sådant behof förefinnes icke heller enligt min tanke.

Sidan 52 i bilagan N:o 5 a) till Kongl. Maj:ts proposition upptager en förklaring af Trafikstyrelsen att den af uppgifna grunder icke för 1878 och föregående år, utan först för nästkommande år, eller 1879, ansett sig behöfva beräkna särskild utgift till betäckande af ökningen i materialförrådet. Trafikstyrelsen yttrar sig ordagrant sålunda:

»I de förslag till inkomster och utgifter, hvilka Styrelsen hittills i slutet af hvarje år upprättat, och hvilka sedermera lagts till grund för beräkningar i statsregleringen för det andra derpå följande året, hafva icke bland utgifter upptagits de belopp, hvarmed materialförrådets värde till följd af nya banors tillkomst och trafikens tillväxt å de äldre banorna skulle komma att ökas för det år beräkningarna omfattat, enär o. s. v.» Härefter uppgifver Styrelsen de skäl och förutsättningar, hvilka föranledt Styrelsen att för 1878 och föregående år icke beräkna särskilda utgifter för i fråga varande ändamål.

Då man nu icke uppgifvit, än mindre sökt visa att nämnda förutsättningar, under hvilka Trafikstyrelsen hittills underlåtit att göra en sådan beräkning, under innevarande år brustit eller komma att brista, så förefaller det mig som om Kammaren icke hade anledning att sörja för ett behof som Trafikstyrelsen icke anmält förefinns. Styrelsen har åtminstone icke uppgjort den minsta beräkning, hvaraf synes att ett sådant behof skall uppstå under loppet af innevarande år, för hvilket statsregleringen redan är uppgjord. Tvärt om, såvidt jag kan fatta Trafikstyrelsens mening, framgå af Styrelsens resonnement å sidan 62 af förut åberopade bilaga sådana omständigheter, att man af dem kan sluta till att tillökning af materialförrådet under 1878 icke i någon afsevärd mån kommer att ega rum. Om man skulle anvisa medel att ersätta ökningen under 1878, så borde man väl till ledning för ett sådant beslut ega tillgång på någon beräkning, uppgjord af Trafikstyrelsen; men såvidt jag kan finna har icke någon sådan beräkning eller ens någon framställning från Trafikstyrelsen blifvit åberopad. Ett antagande att för 1879 en million kronor skulle behöfvas för att betäcka material-

förrådets och kassaförlagets ökning under 1878 synes mig därför hvilat på en löslig grund.

Såsom Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet riktigt upplyste, utgöres materialförrådet till en stor del af förslitna skenor äfvensom af reservdelar för nya maskiner och dylikt. Nu har jag mig af en ren tillfällighet särskildt bekant, att just i år har Trafikstyrelsen lyckats till ett jernverk i England försälja högst betydliga belopp af dessa förslitna gamla skenor till ganska förmånligt pris, mot skyldighet för styrelsen att från samma jernverk inköpa nya skenor till ett naturligtvis högre pris; och i beräkningen öfver inkomster och utgifter för 1878 finner man styrelsen hafva bland dessa senare uppfört för utbyte af skenor det betydliga beloppet af 830,000 kronor; hvarå genom gamla skenors bortbytande mot nya en motsvarande besparing måste uppkomma.

Om nämnda affär har jag fått kännedom därför, att Trafikstyrelsen mycket välvilligt erbjöd styrelsen för Köping—Hults jernväg, hvaraf jag är ledamot, och som äfven hade en mängd gamla skenor, hvilka icke kunde afyttras, att tillsammans med Trafikstyrelsen lemna gamla skenor till England under vilkor naturligtvis att från samma land inköpa nya skenor.

Såvida jag icke erhåller upplysning, att den synpunkt, hvarifrån jag nu betraktat saken, är felaktig, så förefaller det mig, såsom om man icke borde bifalla Utskottets hemställan. I Herr Statsrådets och Chefens för Finansdepartementet underdåniga föredrag förekommer nemligen följande yttrande: »Såsom jag vid frågan om jernvägstrafikens nettobehållning för år 1879 redan haft tillfälle att närmare utveckla, torde den tillökning af förlagskapital, som för statsjernvägarne kan hädanefter ifrågakomma, böra betäckas genom lånta medel. Om detta, såsom lämpligast synes, skall ske i form af ett till visst belopp begränsadt förslagsanslag, hvaraf medel få lyftas, sedan genom bokslut för året visats med huru stort belopp materialförrådet och kassaförlaget vuxit, skulle en dylik ersättning under år 1879 ej behöfva af Riksgäldskontoret utbetalas före år 1880 och således ej böra upptagas bland dess utgifter under 1879.» Med afseende derå tror jag det vara tids nog att vid 1879 års riksdag sörja för Riksgäldskontorets behof under 1880; och hvad angår behofvet att under år 1879 bereda ersättning för ökning under 1878 af materialförråd och kassaförlag, har man icke någon beräkning på hvad detta behof kommer att blifva.

Det kan dock sägas, att man på induktionsväg kan komma till det resultat att någon ökning af materialförrådet under år 1878 kommer att ega rum, enär tillförene nästan alltid vid hvarje års slut befunnits, att sådan ökning förekommit och förorsakat brist i den påräknade nettobehållning, som Trafikstyrelsen skolat till Statskontoret aflemna. Jag anser därför, att det kunde vara skäl att söka få någon utredning härutinnan, och hemställer om vid sådant förhållande Kammaren icke skulle anse lämpligast att nu återremittera ärendet till Utskottet.

*Om anslag för ökning i statens jernvägars materialförråd och kassaförlag.*  
(Forts.)

Om anslag för  
ökning i statens  
jernvägars ma-  
terialförråd  
och kassa-  
förlag.  
(Forts.)

Herr Statsrådet Forssell: Den ärade talare, som nyss uppträdde, har med sitt anförande alldeles icke lyckats öfvertyga mig om obehöfligheten af att nu sörja för ett behof, som kan göra sig gällande först nästkommande år. Det är visserligen sant, att, efter som de för ifrågavarande ändamål erforderliga utgifter icke behöfva af Riksgäldskontoret bestridas förr än år 1880, man kunde till nästföljande riksdag uppskjuta att fatta beslut i frågan. Men det är gifvet, att, om så sker, måste jernvägstrafikens nettobehållning för år 1879 beräknas, såsom Trafikstyrelsen föreslagit, till 4,000,000 kronor och icke till 4,750,000 kronor. Ty, då 1879 års budget uppgöres vid denna riksdag, kan icke gerna en ökning af de för nämnda år beräknade inkomsterna göras beroende af ett beslut, som möjligen fattas vid 1879 års riksdag, men möjligen också icke då kommer att fattas. För att sålunda kunna beräkna inkomsten af jernvägstrafiken till 4,750,000 kronor, måste beslut om någon ersättning för den beräknade ökningen i jernvägarnes materialförråd fattas redan nu, ehuru denna ersättning icke kommer att utgå förr än under år 1880.

Hvad åter beträffar, att jag tillstyrkt Kongl. Maj:t att begära ett dylikt anslag äfven för år 1878, så är väl sant, att Jernvägstrafikstyrelsen icke nu begärt något sådant, och detta af det skäl att Styrelsen numera icke hade någon anledning att yttra sig om 1878 års behof; derom uttalade sig Styrelsen i det utlåtande, som afgafs i slutet af år 1876 och låg till grund för Kongl. Maj:ts framställning i detta ämne till förra Riksdagen. Deremot ansåg jag, som visste, att behof af en dylik ersättning yppat sig under hvardera af åren 1875, 1876 och 1877, och äfven skulle uppstå för år 1879, mig vara fullt befogad att antaga, att samma behof äfven skulle göra sig gällande för år 1878. Jag tror sålunda, att jag härvid stått på ganska god grund, och öfverlemnar nu, sedan jag redogjort för min ställning till frågan, med fullt förtroende dess afgörande åt Kammarern.

Öfverläggningen var slutad. Enligt de yrkanden, som derunder blifvit framställda, gaf Herr Talmannen propositioner såväl på bifall till Utskottets hemställan som ock på afslag å samma hemställan; och förklarade Herr Talmannen sig anse den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes, i anledning hvaraf en omröstningsproposition af följande lydelse uppsattes, justerades och anslogs:

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i utlåtandet N:o 61, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har Kammaren afslagit Utskottets hemställan.

Omröstningen försiggick i vanlig ordning, och befans vid röstsedlarnes sammanräkning, att 46 ledamöter röstat ja mot 120, som röstat nej; varande alltså beslut fattadt i öfverensstämmelse med nejpropositionen.

### § 3.

Föredrogos, men blefvo för andra gången bordlagda:

Stats-Utskottets memorial och utlåtanden N:is 62, 63, 64 och 65;

Bevillnings-Utskottets utlåtande N:o 11; samt

Särskilda Utskottets memorial N:o 3.

### § 4.

Föredrogs Herr *J. Lyttkens'* på bordet hvilande hemställan, »att vid alla de vid denna riksdag återstående gemensamma voteringarne må i protokollet antecknas hvilka af Kammarens ledamöter som äro vid uppropet förfallolöst frånvarande.»

*Ang. Herr Lyttkens' förslag rörande Kammarens protokoll.*

Sedan uppläsning skett af denna hemställan, anförde

Herr Rydin: Då jag förra gången yttrade mig i denna fråga, nämnde jag, att detta förslag skulle innebära en ändring af 26 § uti Andra Kammarens arbetsordning. Jag vill tillika fästa uppmärksamheten uppå, att i 27 § af Kammarens arbetsordning stadgas, »att denna arbetsordning skall tjena till efterlefnad, intill dess Kammaren uppå derom i vederbörlig ordning gjord framställning, beslutar ändring i eller tillägg till densamma», och att sådant beslut skall »genast lända till efterrättelse». Nu har Herr Lyttkens icke föreslagit någon ändring i arbetsordningen, och följaktligen måste hans förslag anses innebära en tillämpning af denna stadga. Men i arbetsordningen finnes icke en enda föreskrift om, huru det skall förfaras i så beskaffadt fall, som nu är i fråga, icke heller om den plikt, som kan i fråga komma för den, hvilken uteblifver vid Kammarens sammanträden. Och därför anser jag, att förslaget, sådant det nu föreligger, icke lagligen kan föranleda till någon Kammarens åtgärd.

Vidare har jag, efter tagen närmare kännedom om arbetsordningens innehåll, funnit, huruledes i dess 22:dra § meddelats föreskrifter i afseende på sättet för omröstningars företagande. Herr Lyttkens har icke föreslagit någon ändring uti dessa föreskrifter och således

Ang. Herr Lytt-  
kens' förslag  
rörande  
Kammarens  
protokoll.  
(Forts.)

qvarstår denna paragraf i sin fulla giltighet och kan icke drabbas af det beslut, som Kammaren i fråga om det föreliggande förslaget kan komma att fatta. De Herrar, som vilja biträda detta förslag och hvilka dervid, i likhet med förslagsställaren, utgått från den åsigten, att man när som helst skulle kunna verkställa upprop af Kammarens ledamöter, hafva ansett att ett så beskaffadt upprop borde komma till användning lika väl hos oss som i andra länder. Men jag ber att få erinra om, att förhållandena der och inom vårt land äro vidt skilda, emedan för de länders representationer, der dylika upprop ega rum, tillika är föreskrifvet, att ett visst antal ledamöter skola vid besluts fattande vara närvarande, för att Kam-maren skall vara beslutsmässig. Till följd af denna föreskrift måste naturligtvis vid beslutens fattande upprop ega rum, på det att tvif-vel om beslutens lagliga tillkomst sedermera icke må kunna uppstå. Inom vår representation åter kan en enda ledamot besluta i Kam-marens namn, i händelse dess öfrige ledamöter icke infinna sig vid ett sammanträde. Och därför behöfves icke hos oss något upprop, då beslut skola fattas. Detta är också anledningen, hvarför i Kam-marens arbetsordning finnes särskildt omnämndt det enda fall, då Kammarens samtliga ledamöter skola uppropas.

Hvad beträffar sjelfva saken, så synes här vara fråga om att stifta en lag allenast för tillfället, en lex in casu, i syfte att vid de sista sammanträdena under denna riksdag företaga räkning och anteckning af de ledamöter, som icke äro närvarande vid eller del-taga i ett besluts fattande. Och jag ber då att få fästa uppmärk-samheten på de orimligheter, till hvilka förslaget, derest detsamma vunne Kammarens bifall, skulle komma att leda. Derigenom skulle Kammarens ledamöters frihet kunna när som helst læderas. Man kan icke begära, att Kammarens ledamöter skola oafbrutet från bör-jan till slutet af ett plenum uppehålla sig här i samlings-salen. Och det inträffar ju ofta, att ledamöter, vare sig för att intaga spisning eller af annan anledning, aflägsna sig under pågående förhandlingar. Ett, tu, tre inträffar då en votering; de hinna icke fram till vote-ringsurnan, då deras namn uppropas, och bums blifva de pliktfälde. Jag tycker hvilken trefnad det skall blifva inom Kammaren, då den ene ledamoten efter den andre vid minsta aflägsnande ur sam-lingsrummet sålunda kan anmälas frånvarande och pliktfällas. Här-jemte torde förtjena att omnämnas, att man hittills inom alla län-ders representationer öfverlemnad åt den enskilde riksdagsmannens fria skön att fullgöra sina skyldigheter i afseende på att närvara vid Kammarens öfverläggningar och deltaga i dess beslut. Sveriges grundlag bestämmer äfven vissa fall, der en ledamot af Kammaren är rent af jäfvig att deltaga i ett beslut. Andra fall kunna finnas, då han af grannlagenhetsskäl kan vilja afhålla sig derifrån. Skall han, enligt Herr Lyttkens förslag, äfven i dessa fall annoteras så-som frånvarande och pliktfällas? Det finnes icke heller något land inom Europa, der representanterne betagits frihet att afhålla sig

från deltagande i omröstningar. Och man kan tänka sig tillfällen, då det för en representant är rent af omöjligt att vid besluts fattande afgifva sin röst, såvidt som han dervid skall följa sin öfvertygelse. En kontraposition kan t. ex. uppställas på det sätt, att han hvarken kan rösta ja eller nej i hufvudvoteringen, sedan den mening, som han omfattat, blifvit genom votering om kontraposition undanröjd. Genom ett förslag, sådant som det föreliggande, skulle man således lägga ett band på Kammarens ledamöter, som vore ganska betänkligt.

På grund af alla dessa skäl yrkar jag afslag å Herr Lyttkens förslag.

Herr Abr. Rundbäck: Sedan jag fått höra att förslaget endast går ut på att vid gemensamma voteringar uppteckna frånvarande ledamöters namn samt att det icke afser att pliktfälla dem, som dervid uteblifvit utan giltigt förfall, finner jag förslaget vara af temligen oskyldig beskaffenhet och till och med i många hänseenden behjertansvärdt. Men jag hemställer, om det är skäl, att vi nu stifta en sådan lex in casu, och om det icke vore lämpligare att under den korta tid, som återstår af denna riksdagsperiod, låta allt förblifva på gamla viset samt öfverlemnna åt dem, som komma efter oss, att stifta de lagar uti i fråga varande hänseende som skola gälla både för nästa och påföljande riksdagar. På denna grund vill jag för min del icke bifalla förslaget.

Herr Lyttkens: Den förste talaren uppfattade mitt förslag såsom innefattande vida mer än det verkligen gör. Detsamma afser alldeles icke att pliktfälla dem, som icke deltaga i de gemensamma voteringarne, utan endast att Kammarens protokoll må blifva så fullständiga som de böra vara. Och jag kan icke inse, hvarför icke till protokollets fullständighet hör anteckning af det innehåll mitt förslag åsyftar, lika väl som mycket annat som intages i protokollet, utan att sådant är i arbetsordningen direkt föreskrifvet. Så t. ex. innehåller arbetsordningen ingen föreskrift om att i protokollet skall antecknas, när Talmannen sjelf leder Kammarens förhandlingar och när sådant är uppdraget åt vice Talmannen; men det oaktadt antecknas detta noggrant i protokollet. Och jag tror, att likaledes i protokollet antecknas mycket annat, som sker i Kammaren, utan att sådan anteckning är i arbetsordningen påbjuden. Mitt yrkande afser nu blott, att protokollet må hädanefter blifva i så måtto fullständigare, att vid gemensamma voteringar deri antecknas, hvilka som närvara eller icke närvara vid upproten. Upprop måste vid dessa tillfällen alltid ske, ty eljest kan man icke komma fram och få lemna sin sedel i urnan. Jag yrkar därför bifall till mitt förslag.

Herr Wieselgren: Efter det yttrande, som Herr Lyttkens nu

Ang. Herr Lytt-  
kens' förslag  
rörande  
Kammarens  
protokoll.  
(Forts.)

afgifvit, förfalla åtskilliga af de anmärkningar, som den förste ärade talaren rigtat emot förslaget och som äfven jag ämnat framställa. Jag måste dock begära att få ännu en upplysning. Det föreliggande förslaget, hvilket Herr Lyttkens icke tyckes hafva betraktat såsom motion, i hvilken händelse detsamma grundlagsenligt bort skriftligen framställas, utan endast såsom en »hemställan», för hvilken sådan form icke vore erforderlig, synes, enligt anteckningen derom å föredragningslistan, afse att man skulle anteckna de Kammarens ledamöter, som vid upprop till gemensam votering vore *förfallolöst frånvarande*. Hvad menas då med uttrycket »vara frånvarande». Skall man såsom frånvarande antecknas, äfven om man är tillstädes i Kammarens samlings-sal, om man likväl icke i det ögonblick man uppropas befinner sig vid talmansbordet och i urnan nedlägger sin röstsedel? Eller afser i fråga varande uttryck det fall, att man vid uppropet finnes icke närvarande ens i salen? Det händer rätt ofta, hvad som till följd af vår tränga lokal också är lätt förklarligt, att nemligen, när man under en votering skall gå fram till talmansbordet, stora gången i salen är så spärrad, att man icke, utan att med våld bana sig väg, kan hinna fram i det ögonblick, då namnet uppropas. Bör man i sådant fall enligt Herr Lyttkens förslag antecknas såsom frånvarande och kanske pliktfullas? En sådan åtgärd vore väl icke tänkbar, om här, i likhet med hvad Herr Carl Anders Larsson beskref angående förfarandet i gamla Bondeståndet, vore tillåtet för den, som icke hunne fram till bordet, då hans namn uppropades, att efter uppropets slut och innan sedlarnes uppräknande börjats afgifva sin röst. Men då emellertid sedvänjan i Bondeståndet *icke* gjort sig gällande härstädes, torde också kunna inträffa, att en i Kammaren tillstädesvarande person, utan eget förvållande, skulle kunna blifva i protokollet såsom frånvarande antecknad. Om åter motionärens mening skulle vara, att man icke bör antecknas såsom frånvarande, då man är inne i Kammarens samlingsrum, så framställer sig åter den frågan, om icke ändå den, som vid uppropet underlåter att afgifva sin röstsedel, i sjelfva verket måste anses frånvarande, oafsedt om han är inne i samlings-salen eller icke. En upplysning om, huru förslaget i dessa fall bör förstås, torde alltså vara välbehöflig.

Men huru härmed än må förhålla sig, så är dock fullt klart, att förslaget afser att få vederbörande icke-röstande brännmärkte. Jag tror väl, att förslagsställaren egentligen afsett att härmed träffa endast enskilde riksdagsmän. Men jag tror äfven, att han genom förslagets framställande åstadkommit mer än han åsyftat och brännmärkt hela Kammaren. Eller innebär det icke snart sagdt en förolämpning mot Kammaren? Hafva vi då gjort oss förtjente häraf? Icke, så vidt jag kan bedöma saken; ty nog hafva, i allmänhet åtminstone, Kammarens ledamöter varit ofantligt mangrant samlade vid de tillfällen, då gemensamma voteringar egt rum. Men då nu detta förslag helt oväntadt framkastats, kan man väl icke tyda det

på annat sätt, än såsom ett bevis på vederbörandes förmodan att vi nu vid Riksdagens slut erna svika vår pligt. Det är härigenom sjelfva Kammaren brännmärkes, ty deruti ligger ju en antydan, att, derest man icke vidtager ett dylikt försigtighetsmått, Kammarens herrar ledamöter skulle kunna antagas uraktlåta inställelse vid blifvande gemensamma voteringar.

*Ang. Herr Lyttkens' förslag rörande Kammarens protokoll.*  
(Forts.)

Härjemte ber jag att få fästa uppmärksamheten på, att, då förslaget åsyftar tillägg till 22 § arbetsordningen, det jemväl torde vara oformligt att såsom dylikt tillägg införa en bestämmelse, hvilken endast gäller omröstningar, företagna efter ett visst datum under innevarande Maj månad. En sådan bestämmelse är nemligen antiqverad med nästkommande Juni månads ingång, och ett nytt beslut skulle erfordras för att få densamma undanröjd.

Jag förenar mig med dem, som yrkat afslag å det föreliggande förslaget.

Herr C. A. Larsson: Jag törs icke inlåta mig i tvist om sjelfva hufvudsaken, utan vill blott fästa uppmärksamheten på konsekvensen af de läror, som predikas i Kammaren af tre dess skarp-sinnigaste jurister. Då förslaget bordlades, framdrogos ur grundlagarne och arbetsordningen åtskilliga stadganden, som innehöllo, att den, som uteblef vid upprop vid riksdagens början och den, som icke vid tilländalupen permissionstid anmälde sig åter närvarande, skulle plikta det ofta omtalade dagarfvodet, tio kronor. Men någon annan plikt, sade Herrar jurister, funnes icke stadgad i arbetsordningen eller grundlagen. Hvad blifver konsekvensen, om desse Herrar hafva rätt i denna lära? Jo, att, om blott jag är tillstädes vid uppropet första dagen, kan jag sedan under hela Riksdagen vara hemma på bondpermission, utan att behöfva förlora ett enda öre. Det förefaller mig besynnerligt, att sådant icke skulle vara förbjudet i grundlagen eller i arbetsordningen.

Vinner den läran häfd inom Kammaren, så skulle hvem som helst kunna betjena sig deraf, på det sätt, att de icke behöfde vara närvarande vid Riksdagen mer än en enda dag och ändå uppbära arfvodet för hela Riksdagen. De skulle då, efter att hafva öfvervarit första uppropet, kunna taga sig bondpermission för hela den återstående tiden. Sådan är, mine Herrar, konsekvensen af de läror, som Herrar jurister inom denna Kammare predika.

Herr Hæggström: Jag begärde ordet dels med anledning af Herr Wieselgrens anförande och dels därför att jag understödt motionärens förslag. Herr Wieselgren yttrade beträffande omröstningarna att, med den otypliga lokal, som utgör Kammarens förhandlingsrum, och der man får tränga sig fram, det mången gång kunde hända, att en ledamot icke hinner afemna sin röstsedel för än någon stund sedan hans namn ropats. Jag tillåter mig dock fästa Herr Wieselgrens uppmärksamhet derå, att han förbisett att

Ang. Herr Lytt-förslaget icke afser vanliga omröstningar, utan gemensamma vote-  
kens' förslag ringar, vid hvilka senare det i allmänhet icke går så legert till,  
rörande som eljest, utan mera ordning och reda göra sig gällande. Såsom  
Kammarens jag redan påpekat, afser förslaget allenast de vid denna riksdag ännu  
protokoll. återstående gemensamma voteringar, hvarför det kan blifva möjligt  
(Forts.) att få utan allt för stora svårigheter aflemna sin voteringssedel. Så-  
ledes är den farhågan att icke slippa fram till rösturnan åtminstone  
för denna riksdag icke att synnerligen fästa sig vid. För öfrigt vet  
jag ingenting, som hindrar den ledamot, som icke vill deltaga i en  
votering, att, sedan denna skett, till protokollet anmäla, att han  
deruti icke deltagit, hvarigenom han ändock visat sig hafva varit i  
Kammaren tillstädes.

Hvad vidare beträffar Herr Wieselgrens påstående, att den före-  
slagna åtgärden innebär en förnärmelse mot Kammaren, så kan jag,  
för min del, icke härutinnan instämma. Jag ser nemligen icke nå-  
got ondt uti denna anteckning; ty om en ledamot icke är närva-  
rande vid voteringarne och icke heller kan förete giltiga skäl för  
sin bortovaro, så är ju beskyllningen befogad. Med anledning af  
Herr Wieselgrens nyss antydda påstående, och efter som jag biträdt  
förslagsställaren, skall jag be att få fästa uppmärksamhet på huru  
förhållandena gestaltat sig under de senaste riksdagarne. Under  
1877 års riksdag, hvilken afslöts den 25 Maj, anställdes den 16 i  
samma månad, d. v. s. dagen efter den lagbestämda tiden för Riks-  
dagens avslutande, gemensamma voteringar, dervid af Andra Kam-  
marens 198 ledamöter deltog endast 178. Vid påföljande dag an-  
ställda gemensamma voteringar voro här endast 170 ledamöter när-  
varande, således hade inom 24 timmar åtta af dem spårlöst för-  
svunnit. År 1876 egde en gemensam votering rum den 13 Maj,  
dervid 191 af Kammarens ledamöter voro närvarande, hvaremot in-  
genting är att anmärka, då ju alltid några kunna vara sjuka eller  
eljest hafva laga förfall. Från 1875, 1874 och 1873 årens riksdag-  
ar har jag enahanda resultat att uppvisa. Som man vet, afslöts  
1875 års riksdag den 26 Maj. Då hade icke någon dylik votering  
egt rum *efter* den 15 Maj, utan försiggingo de sista den 13, då 188  
ledamöter voro närvarande vid andra omröstningen. Vid 1874 års  
riksdag, som slutade den 22 Maj, anställdes gemensamma voteringar  
*dels* den 16 Maj, då 158 ledamöter voro tillstädes, och *dels* den 19,  
eller tre dagar derefter, då antalet minskats till 148 — således hade  
under endast dessa trenne dagar tio ledamöter »bläst bort». Samma  
förhållande egde rum vid 1873 års riksdag, då de röstades antal  
vid gemensamma voteringarna den 21 Maj utgjorde 174.

Häraf har det visat sig, att *efter den 15 Maj* alltid ett flertal  
ledamöter försvunnit. Med dessa siffror för ögonen och med hänsyn  
till de viktiga frågor, som ännu föreligga till afgörande, torde man  
med skäl kunna ifrågasätta, om icke den önskan kan få anses  
berättigad, att till protokollet måtte antecknas de ledamöter, som  
möjligen icke komma att deltaga i de viktiga voteringar, som inom  
kort stunda.

Herr Berg: Jag har begärt ordet med anledning af herr Carl Anders Larssons uppgift, att jag vid förra tillfället, då frågan om bordläggning af föreliggande framställning förevar, skulle hafva afgifvit bestämdt yttrande i frågan huruvida det vore med ansvar belagdt att vid något tillfälle uteblifva från förhandlingarna inom Kammaren. Jag ber emellertid få erinra derom, att det tvärt om var just den ärade talaren sjelf, som uppträdde såsom lagtolkare och påstod, att ett sådant uteblifvande var med ansvar belagdt. Under det jag lyckönskade honom att ega den kännedom om gällande författningar, att han kunde utan något rådrum tillämpa desamma i hvarje förekommande fall, beklagade jag deremot att jag saknade en sådan kännedom och begärde att man skulle vänta åtminstone en dag, innan frågan företogs till afgörande, på det att man kunde blifva i tillfälle att leta reda på det af talaren afsedda lagrum, hvaruti en dylik påföljd vore stadgad. Jag har sedan dess fullständigt genomläst Riksdagsordningen och den för Kammaren utfärdade arbetsordning, men har beklagligtvis icke der funnit något så beskaffadt stadgande. Riksdagsordningens 23 § 2 mom. bestämmer endast att »den ledamot af Kammaren, som icke i rätt tid vid Riksdagen sig inställer, skall för hvarje dag han uteblifver vara förlustig tio kronor af arfvodet»; och vidare finnes der i § 30 ett stadgande af följande innehåll: »Hvardera Kammaren eger att bestämma påföljd af böter för den Kammarens ledamot, som sig vid Riksdagen ej i rätt tid inställer och därför ej visar laga förfall, eller som eljest, utan tillstånd af Kammaren, från riksdagsöfverläggningarna förfallolöst sig afhåller». Der finnes således ett berättigande för Kammaren att stadga en sådan påföljd. Men ser man nu efter i Kammarens arbetsordning, så stadgar visserligen 26 § att »ledamot, som undfått ledighet från riksdagsgöromålen, men utan laga förfall uteblifver utöfver den för ledigheten bestämda tid, skall böta 10 kronor för hvarje dag han sålunda uteblifver». Deremot förekommer icke i arbetsordningen någon dylik påföljd för den ledamot af Kammaren, som från dess öfverläggningar någon gång sig afhåller. Om nu så skulle vara, som herr Carl Anders Larsson befarar, att större delen af Riksdagens ledamöter skulle, om de icke hade att frukta att för frånvaro blifva fälde till böter, finna med sin fördel förenligt att före riksdagens slut begifva sig hem samt undandraga sig att deltaga i förhandlingarna, så vore det dock, enligt min uppfattning, till förekommande deraf, lämpligast att i vederbörlig ordning väcka motion derom, att bötesansvar blefve bestämdt för den af Kammarens ledamöter, som sålunda vore borta. Men icke bör man väl kunna föreställa sig, att, innan så skett, Kammaren skulle kunna tillämpa en bötespåföljd, som väl enligt herr Carl Anders Larssons åsigt borde finnas, men som ännu icke är stadgad. Då således det motiv han åberopat för sitt yrkande om de frånvarande ledamöternes anteckning i protokollet, eller att dessa må kunna i förevarande fall böt-fällas, saknar stöd af lag eller något i laga ordning tillkommet be-

Ang. Herr Lytt-  
kens' förslag  
rörande  
Kammarens  
protokoll.  
(Forts.)

Ang. Herr Lytt-  
kens' förslag  
rörande  
Kammarens  
protokoll.  
(Forts.)

slut, så torde dermed också den anledning han deraf velat hemta att bifalla den begärda anteckningen hafva förfallit. För min del anser jag visserligen en dylik anteckning icke vara mot grundlagen stridande, och således, utan öfverträdelse af något lagbud, kunna göras antingen på befallning af talmannen eller utan sådan befallning; men då det nu är fråga om att Kammaren skall fatta ett beslut om sådana anteckningars verkställande, så ser jag ingen anledning, hvarför det just skall inskränkas till något särskildt slag af voteringar. De gemensamma voteringarna äro onekligen af ganska stor vikt; men lika angeläget som vid dem torde det vara att ej finna Kammarens ledamöter »bortbläste» — såsom herr Hæggeström nyss uttryckte sig — när det är fråga om att inom Kammaren afgöra sådana ärenden, hvilka icke sedan blifva föremål för gemensam votering. Skall därför Kammaren fatta något beslut uti i fråga varande syftning, så bör detta gälla för alla voteringar och icke endast för de under denna riksdag återstående gemensamma voteringarna, ty annars skulle beslutet få utseendet af att man misstänkte någon af Kammarens ledamöter att vilja hålla sig undan just vid dessa. Jag för min del vill icke på något sätt antyda att någon ibland oss skulle, såvida han endast visste att hans frånvaro icke komme att blifva annoterad i protokollet, vilja afhålla sig från att fullgöra en vigtig medborgerlig pligt; och allra minst ser jag någon anledning att för de *nu* återstående voteringarna fatta ett beslut om de frånvarandes antecknande, som icke komme att tillämpas vid voteringar äfven angående andra frågor af tilläfventyrs fullt lika stor vikt. Hade Herr Hæggeström gått igenom riksdagsstatistiken äfven för andra voteringar än de gemensamma, så skulle han tvifvelsutan hafva funnit att ej blott vid de senare antalet voterande mången gång icke fullt motsvarat antalet af Kammarens ledamöter. För min del anser jag således de af honom anförda siffror icke innefatta anledning att biträda den hemställan, som nu blifvit gjord. För öfrigt kan jag icke neka, att Herr Wieselgrens yttrande hos mig framkallat en viss tvekan, huru denna hemställan skall fattas. Skall hvarje votering föregås af ett namnupprop för att utröna hvilka som äro närvarande, eller skall under själfva voteringen antecknas huruvida någon ledamot är borta, och frågan om hans förfall präfvas? — Jag vet det icke.

Herr Lasse Jönsson: Det var med anledning af den utaf Herr Carl Anders Larsson emot Kammarens ledamöter nyss framkastade svåra beskyllning att icke utan plikter fullgöra sina pligter, som jag begärde ordet. Jag vill protestera emot denna beskyllning, ty jag tror icke att någon af oss är så pligtforgäten att han, derföre att utevaron icke är förenad med någon påföljd, afhåller sig ifrån Kammarens förhandlingar. Det är verkligen hårdt att blifva beskyld för något sådant af en så gammal och erfaren riksdagsman som Herr Carl Anders Larsson är. Vid de gemensamma voteringarna hafva vi, så vidt jag vet, varit så mangrant tillstädes, att det knappt varit exempel på att någon utan giltig orsak svikit.

Herr Hæggström sade, att under en riksdag hade vid en gemensam votering närvarit så och så många af Kammarens ledamöter, men några dagar derefter, då man äfven hade gemensamma voteringar, voro så och så många »spårlöst försvunne». Ja, det kan nog vara möjligt, men anledningen härtill kan vara att söka uti helt andra orsaker än afsigtlig utevaro. Vid de gemensamma voteringar vi i dag haft sågo vi ju att, under det 189 ledamöter af denna Kammare deltog i den 4:de voteringen, så afgåfvos i den 6:te endast 183 röstsedlar inom denna Kammare. Anledningen härtill kan ju vara att söka deruti, att några ledamöter i något ärende uppehöll sig på kansliet eller på något annat ställe inom Riksdagens lokaler och icke hunno upp i Kammaren i rätt tid för att få afgifva sina voteringssedlar. Jag såg också i dag några ledamöter komma in i Kammaren med full fart för att votera, men de kommo för sent, och enligt förslagsställarnes mening skulle härvid om deras uteblifvande öfverlagts och diskuterats, om det ansågs som laga förfall eller icke, hvilket diskuterande skulle kunna upptaga ganska mycken tid. Vi hafva erfarenhet deraf från landstingen, hvarest frågor om ledamöters pliktfullande ibland kunna föranleda timplånga diskussioner. Jag tror derför att följden af Herr Lyttkens' hemställan skulle blifva den, att vår för andra ändamål så dyrbara tid skulle komma att i hög grad upptagas af öfverläggningar, huruvida den eller den ledamöten, som afhållit sig från en omröstning, dervid haft laga förfall eller ej.

*Ang. Herr Lyttkens' förslag rörande Kammarens protokoll.*  
(Forts.)

På grund af hvad jag nu yttrat yrkar jag afslag å Herr Lyttkens hemställan.

Herr Anders August Andersson: Med den erfarenhet jag har om de hittills försiggångna gemensamma voteringarna, tror jag att Herr Carl Anders Larsson icke bör hafva skäl att beklaga sig öfver att Kammarens ledamöter uraktlätit att dervid närvara. Ty om någon eller några varit frånvarande, så hafva de i allmänhet haft laga förfall för sin utevaro. Jag tror således att man med fullt fog kan afvisa denna beskyllning.

Dessutom är det en annan sak att härvid taga i betraktande, och det är, att endast några dagar återstå af denna treårsperiod. Nya val till denna Kammare äro ju snart förestående, och utgången af dessa kan blifva sådan, att den nya Kammaren kan blifva sammansatt af helt andra ledamöter än dem som sitta i den närvarande. Vid sådant förhållande tror jag, att det kan vara skäl att öfverlemna åt den nya Kammaren att, om den så finner skäligt, vidtaga i fråga varande bestämmelse för de tre riksdagar den har att vara samlad.

På grund af hvad jag nu haft äran anföra yrkar jag afslag å Herr Lyttkens hemställan.

Herr Linder: Herr Talman, mine Herrar! Jag skulle gerna

Ang. Herr Ljtt-  
kens' förslag  
rörande  
Kammarens  
protokoll.  
(Forts.)

afstå från ordet på grund deraf, att jag från Kammaren hört åtskilliga ljud, som jag uppfattat såsom en begäran om »proposition». Men jag anhåller, att Kammaren ville hafva den godheten att nu visa lika så mycken tolerans, som Kammaren gjort under hela den föregående delen af riksdagen, och ett par minuter höra på hvad jag har att säga.

Här har framställts ett förslag, om hvilket jag icke vet, huruvida det är att anse som motion eller endast afser en jemkning i arbetsordningens föreskrifter; i alla händelser borde det väl hafva blifvit väckt af anledning, som grundlagen förutsätter, d. v. s. hafva sin anledning i hvad som under riksdagen sig tilldragit. Herr Hægström, som sökte motivera befogenheten af förslaget, har omtalat händelser, som timat under 1874 och jag tror äfven 1875 års riksdag, men jag har icke hört honom åberopa händelser från någon senare riksdag än den sist nämnda. Under alla förhållanden kan man påstå, att det förslag, som framkommit, icke har sin anledning i något, som tilldragit sig under innevarande riksdag.

I öfrigt ber jag att få framställa en liten obetydlig invändning, till den kraft och verkan den kan hafva, mot hvad som förekommer i förslaget, nemligen det, att man skall i protokollet anteckna dem som »förfallolöst» uteblifvit från voteringarna. Det skulle väl då tillgå så, att man genomginge förteckningen på Kammarens ledamöter, och, när vid uppropet en ledamot icke infunne sig vid voteringsurnan, han antecknades såsom den der icke aflemnat någon voteringsedel. Men huru skall man då veta, om han förfallolöst uteblifvit eller ej? Och hvad får här anses gälla som förfall? Detta skulle väl blifva för hvarje fall föremål för en undersökning af Kammaren, som sedermera hade att afgöra, om uteblifvandet varit förfallolöst eller icke. Detta är ett procedere, som tarfvar mycket mera detaljerade bestämmelser, än som nu förekomma uti förslagsställarens i allmänna ordalag hållna hemställan. För öfrigt vet jag icke, om han haft anledning till något påstående, att under den föregående delen af Riksdagen för få ledamöter af Kammaren varit närvarande vare sig under öfverläggningarna eller vid voteringarna, så att man just nu skulle behöfva sätta en hämsko på Kammarens ledamöters förmodade benägenhet att undandraga sig sina skyldigheter. Jag tror, att hvar och en utan extra tvångsmedel uppfyller sin pligt, på det sätt, han sjelf uppfattat densammas förbindelser, och att man skall vinna ganska litet genom ett bifall till det framställda förslaget, så mycket mera som utförandet af förslaget sannolikt kommer att medföra vida större svårigheter och olägenheter än dem man vill genom förslaget förekomma. Jag anser, att man tryggt kan öfverlemna detta förslag åt det öde, som tillkommer alla hastigt och lustigt påkomna ingifvelser, vare sig af välmening eller af en uppretad eller uppskränd fantasi, som i allmänhet flyr till sådana skrämnskott. Det är sannolikt, att de vådor, förslagsställaren

eller hans försvarare framställt, lika litet nu skola besanna sig som man spårat sådana i föregående förhandlingar vid riksdagen.

Jag hemställer om afslag å Herr Lyttkens' förslag.

Herr C. A. Larsson: Jag har begärt ordet endast för att protestera mot Herr Lasse Jönssons uppfattning af mitt förra yttrande, att jag nemligen skulle hafva sagt, att om det icke vore af fruktan för plikt, skulle kanske större delen af Kammarens ledamöter vara frånvarande från riksdagen och endast infinna sig vid första upp-ropet. Detta har jag icke påstått, utan jag har endast sagt att sådant kunde blifva konsekvensen af den åsigt som här uttalats af tre jurister, hvilka jag namngaf, nemligen att det ej vore stadgad plikt för utevaro i andra fall, än då någon efter utgången af erhållen permission icke i rätt tid instälde sig. Vore detta händelsen, då, sade jag, stode det fritt för huru många ledamöter som helst att afhålla sig från deltagande i riksdagsgöromålen.

*Ang. Herr Lyttkens' förslag rörande Kammarens protokoll.*  
(Forts.)

Herr Axell: För att visa det Herr Lasse Jönsson icke varit ensam om sin uppfattning af Herr Carl Anders Larssons omnämnda yttrande, ber jag att få intyga, att jag uppfattat ifrågavarande yttrande lika med Herr Lasse Jönsson.

Jag ber derjemte att få till förslagsställaren och de, som sekunderat honom, framställa den frågan: hvilken rättighet har jag, såsom enskild riksdagsman, att tvinga den, hvars röst jag anser skola utfalla lika med min egen, att i en gifven fråga rösta? Ingen har en sådan rättighet, utan det är hvarje riksdagsman obetaget att afhålla sig från att rösta eller aflägsna sig från riksdagen, utan att därför stå i ansvar till det parti, han tillhör, eller ens till sin egen valkrets. Valkretsen kan visserligen gifva honom ett misstroende-votum genom att icke omvälja honom, men att vi här i Kammarerna skulle gifva hvarandra misstroendevota genom att till protokollet anteckna, om någon icke finner för godt att rösta, det anser jag vara oss och Kammarerna mindre värdigt.

Jag ber att få yrka afslag på förslaget.

Efter det öfverläggningen härmed förklarats slutad och propositioner gifvits å de framställda yrkandena, afslog Kammarerna Herr Lyttkens' ifrågavarande hemställan.

## § 5.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden, nemligen:

Stats-Utskottets utlåtanden:

N:o 66, med anledning af väckta motioner angående beviljande af dels anslag för undersökning af lämpligaste sträckningen för en

jernväg mellan Bottniska viken förbi Gellivare malmfält till norska gränsen och dels anslag för byggande af en jernväg mellan Hudiksvall—Forssa jernvägs vestra slutpunkt Näsviden vid sjön södra Dellen och Svegs kyrka i Herjedalen; och

N:o 67, i anledning af väckta motioner om försäljning af vissa Kronan tillhöriga hemman och lägenheter; samt

Lag-Utskottets utlåtanden:

N:o 41, i anledning af väckt motion om antagande af en författning angående utredning af gäldbunden köpmans bo medelst så kallad administration; och

N:o 42, i anledning af väckt motion om underdånig skrifvelse rörande förändrade grunder för kommunalbeskattningen.

På förslag af Herr vice Talmannen *Wijk* beslöts, att dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

## § 6.

Föredrogos och godkändes Riksdagens kanslis förslag

*dels* till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 41, angående utfärdande af bestämmelser rörande sättet och ordningen för anmärkningsmåls utförande mot enskild person i fråga om för högt uppburen liqvid;

N:o 42, angående ändring af Kongl. resereglementet den 10 November 1865, i fråga om nämndemän; och

N:o 43, angående kontroll deröfver att utländske handelsresande erlægga till stat och kommun deras rörelse fullt motsvarande afgifter;

samt *dels* till nedannämnda delar af riksdagsbeslutet:

N:o 1, ingressen;

N:o 2, slutmeningen;

N:o 3, angående förändrad lydelse af sjetten punkten i nittonde § af förordningen om nya strafflagens införande och hvad i afseende derå iakttagas skall, den 16 Februari 1864;

N:o 4, angående ändring i 17 kap. 12 § Handelsbalken;

N:o 5, angående verkställt val af Justitieombudsman och hans suppleant;

N:o 6, angående décharge för fullmäktige i Riksgäldskontoret;

N:o 7, angående förändrad lydelse af 25 kap. 9 § Rättegångsbalken;

N:o 8, angående décharge för fullmäktige i Riksbanken; och

N:o 9, angående val af fullmäktige i Riksbanken och Riksgäldskontoret.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter Kammarens ledamöter åtskildes kl. 10 e. m.

In fidem  
*Gustaf Westdahl.*

---